

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA EKONOMICKÁ
FAKULTA

KATEDRA APLIKOVANÉ INFORMATIKY

Vliv e-médií na sociální chování dětí školního věku
Influence of E-media on Social Behavior of the School Age Children

Student: Michal Blaško
Vedoucí bakalářské práce: Ing. Juráková Alena, Ph.D.

Ostrava 2012

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra aplikované informatiky

Zadání bakalářské práce

Student:

Michal Blaško

Studijní program:

B6209 Systémové inženýrství a informatika

Studijní obor:

6209R001 Aplikovaná informatika

Téma:

Vliv e-médií na sociální chování dětí školního věku
Influence of E-media on Social Behavior of the School Age Children

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Teoretická východiska práce
3. Analýza současného stavu s využitím dotazníkového šetření
4. Výstupy dotazníkového šetření, návrhy a doporučení
5. Závěr

Seznam použité literatury

Seznam zkratk

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Seznam příloh

Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

CALVERT, L. S., A. B. JORDAN a R. R. COCKING. *Children in the digital age: influences of electronic media on development*. Westport: Praeger, 2002. ISBN 0-275-97652-1.

MEYROWITZ, Joshua. *Všude a nikde: vliv elektronických médií na sociální chování*. Přeložili Jan JIRÁK et al. Praha: Karolinum, 2006. ISBN 80-246-0905-3.

WITTMANN, Michael. *Co je to vlastně internet?* Přeložil Bruho H. SWARZBACH a Jaroslav KUŤÁK. Ostrava: Blesk, 1998. ISBN 80-86060-21-7.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Alena Juráková, Ph.D.**

Datum zadání: 25.11.2011

Datum odevzdání: 11.05.2012

Ing. Petr Rozehnal, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Prohlašuji, že jsem celou práci, včetně všech příloh, vypracoval samostatně.

Datum odevzdání: 11. května 2012

Podpis: .....

Obsah

1	Úvod	5
2	Teoretická východiska práce	7
2.1	<i>Televize a její historie .....</i>	7
2.1.1	První vysílání	7
2.1.2	Druhá světová válka a svět po ní	8
2.1.3	První normy a přenos z Měsíce.....	8
2.1.4	Televize v Československu.....	9
2.1.5	Zadní projekce a videokazety	10
2.1.6	Když to chce stereo	10
2.1.7	Set-top boxy a digitalizace.....	11
2.1.8	Co bude dál?	12
2.2	<i>Internet a jeho historie .....</i>	12
2.2.1	Co je to vlastně Internet?	12
2.2.2	Historie Internetu	12
2.2.3	Na co si dát na Internetu pozor	13
2.3	<i>Socializace .....</i>	14
2.3.1	Dítě mladšího školního věku	14
2.3.2	Dítě středního školního věku	15
2.3.3	Dospívání	16

2.4	<i>Negativa elektronických médií</i>	16
2.4.1	Děti a televize	17
2.4.2	Počítač a počítačové sítě	18
2.4.3	Počítačové hry.....	19
2.4.4	Možnosti ochrany a prevence před negativními vlivy	20
2.5	<i>Vliv médií a poruchy chování u dětí školního věku</i>	23
3	Analýza současného stavu s využitím dotazníkového šetření	25
3.1	<i>Dnešní generace</i>	25
3.2	<i>Charakteristika dotazníků</i>	25
3.3	<i>Formulace výzkumných otázek</i>	26
3.4	<i>Předpokládané hypotézy</i>	26
4	Výstupy dotazníkového šetření, návrhy a doporučení	28
4.1	<i>Vyhodnocení dotazníků s grafy a popisem</i>	28
4.2	<i>Interpretace výsledků</i>	49
4.3	<i>Návrhy a doporučení</i>	51
5	Závěr	53

Seznam použité literatury

Seznam zkratk a pojmů

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

1 Úvod

Touha po získávání vědomostí, způsoby jejich získávání, uchovávání a výměny, odedávna vyžadovaly, kromě jazyka, také vývoj nových mediálních systémů pro jejich předávání. Jejich vývoj začal vynálezem písma současně v Číně a Zlatém pŕlměsíci východního Středomoří již před 5000 lety. Vynález knihtisku Johannem Gutenbergem v roce 1450 n.l. umožnil podstatně rychlejší rozšiřování a předávání textových informací. To následně pozitivně ovlivnilo význam vzdělanosti a její růst. Další technické vynálezy, jako například telefon, rozhlas, televize a nedávno Internet pak následovaly s již mnohem menšími časovými odstupy.

Dynamický vývoj nás v minulém století dovedl ke vzniku informační a komunikační sítě, která je levná, rychlá, multimediální a individuálně zacílená.

Je patrné, že multimédia jsou pojímána jako souhrn činností s pomocí jednotlivých médií a jsou řazena do celého vzdělávacího systému, který je nutné globálně změnit a dotvořit, aby se lidská společnost dobrala k smysluplnému využití všech možností techniky. Nové systémy již dosáhly změny našeho způsobu komunikace a mění i způsob našeho učení a myšlení, a dost možná i politiku, náboženství a duchovnost.

Cílem bakalářské práce je ověřit na základě průzkumu negativní vlivy elektronických médií, které působí na děti, zjistit jaká rizika se mohou vyskytnout při jejich kontaktu s Internetem či televizí, jak se tyto vlivy u nich projeví a jaký mohou mít dopad na jejich pozdější vývoj.

Téma své bakalářské práce jsem si zvolil na základě svého dlouholetého zájmu o tuto problematiku.

Nástrojem průzkumu bude dotazníkové šetření, které bude prováděno mezi žáky základních škol. Mělo by být poukázáno na negativní vlivy, které se mohou zdát na první pohled neškodné, ovšem u dětí v raném věku, které tráví většinu svého volného času u televize či počítače a Internetu, místo venku se svými kamarády, to může mít neblahý dopad.

První část práce je věnována charakteristice základních pojmů souvisejících s vybranými médii a jejich postupnému rozvoji. Součástí této kapitoly je rovněž obecná problematika socializace dítěte ve škole a doma.

Druhá část se zaměřuje na analýzu současného stavu, která je provedena prostřednictvím dotazníkového šetření v několika ZŠ.

Třetí část obsahuje posouzení předpokládaného negativního vlivu elektronických médií na jedince s příklady a možnostmi jejich prevence na základě vyhodnocení dotazníkového šetření.

2 Teoretická východiska práce

2.1 Televize a její historie

Poprvé bylo slovo televize použito už v roce 1900 a barevný televizní systém byl patentován o pětadvacet let později. Od té doby se v jejím světě mnohé změnilo.

Při sledování moderních televizních přístrojů s velkou úhlopříčkou, plochou obrazovkou, podporou HDTV příjmu, Full HD rozlišením a 3D obrazem si člověk málokdy uvědomí, že první principy přenosu obrazu na dálku byly sepsány před více než sto šedesáti lety. Už v roce 1843 skotský hodinář Alexander Bain sdělil světu, že takový přenos je možný v případě, že se podaří rozložit obraz na řádky a body, světelné body je třeba převést na elektrické impulzy a zpět a zároveň musí rozklad i skládání probíhat synchronizovaně.

K naplnění těchto principů došlo o mnoho let později. O rozklad se postaral Paul Gottlieb Nipkow se svým dřevým rotujícím kotoučem v roce 1883. V roce 1890 německý fyzik Karl Ferdinand Braun vynalezl obrazovou elektronku – katodovou trubici (Catode Ray Tube neboli CRT). Poprvé se o televizi hovořilo na pařížském mezinárodním kongresu v roce 1900.

Poměr stran obrazu 4:3 byl zaveden jako mezinárodní standard o šest let později, za dalších šestnáct let vzniká společnost BBC. V roce 1923 vynalezl Kosma Zworykin snímací elektronku – ikonoskop pro televizní kamery. A za dva roky nato předvedl skotský inženýr John Logie Baird první funkční elektromechanický televizní systém s názvem televisor. Přitom současně patentoval první barevný televizní systém, který však nebyl úspěšný.

2.1.1 První vysílání

K prvnímu televiznímu vysílání prostřednictvím telefonní linky mezi Londýnem a Glasgowem došlo již v roce 1927. O rok později (9. 2. 1928) byl televizní signál přenesen s pomocí rádiových vln z Londýna až do New Yorku. První mechanická televize byla představena poprvé v roce 1928 v USA a v roce 1929 ve Velké Británii a Německu. V roce 1930 byl s televizním obrazem přenášén také zvuk.

Nejprve se vysílalo půl hodiny ráno od pondělí do pátku a půl hodiny v poledne v úterý a v pátek. Tyto přenosy BBC prováděla až do roku 1932, po krátké odstavce

a modernizaci techniky pak vysílání pokračovalo až do roku 1935. V té době bylo na světě už dvě stě až tři sta televizních přijímačů. O rok později byl uskutečněn první televizní přenos z olympijských her, které se konaly v Berlíně.

2.1.2 Druhá světová válka a svět po ní

V období druhé světové války měl svět jiné starosti než televizní vysílání, přestala vysílat BBC, bylo zastaveno vysílání v okupované Francii i v Sovětském svazu. Německé vysílání pokračovalo, ale jen do doby amerického náletu, při kterém byl zničen televizní vysílač. Přesto se na televizi nezapomnělo. V roce 1941 byla přijata vysílací norma NTSC pro černobílou televizi a v roce 1943 byla vyvinuta lepší snímací kamerová elektronka Orticon.

Po válce bylo nejdříve obnoveno vysílání ve Francii, v prosinci 1945 v Sovětském svazu a v červnu 1946 i ve Velké Británii, kde bylo nejvíce televizních přístrojů (podle odhadů až osmnáct tisíc). V domácnostech Spojených států amerických bylo těsně po válce přibližně deset tisíc televizí, v roce 1946 zde Peter Carl Goldmark předvedl první funkční systém a přijímač barevné televize.

O televizi a příjem vysílání byl velký zájem, na konci roku 1947 se zvýšil počet majitelů televizí v USA údajně až na milion! V roce 1948 byl ve Spojených státech poprvé zaveden systém kabelové televize.

2.1.3 První normy a přenos z Měsíce

V roce 1950 byla přijata NTSC norma pro barevné televize a v roce 1953 bylo zahájeno první komerční barevné vysílání. V Evropě začalo první barevné vysílání o pár let později a přesný rok je v některých pramenech uváděn jako 1957, jinde až 1959, kdy byly přijaty dva vysílací standardy – francouzský SECAM a německý PAL. Pohodlí diváků ovlivnil vynález prvního použitelného dálkového ovládání v roce 1956. Krabička, která umožnila přepínat televizní kanály, vypnout zvuk i celou televizi, byla vybavena čtyřmi tlačítky a nesla krásný název Zenith Space Command (nazýván také jako Zenith Space Commander).

V letech 1959 a 1960 byly světu představeny první přenosné televizní přijímače. Rok 1960 je historicky významný tím, že v něm proběhla první televizní debata, stalo se tak v americké prezidentské kampani kandidátů Nixona a Kennedyho. V červenci 1964 byl

v Illinois vyvinut první plazmový displej (principy byly popsány již v roce 1936), ale na svoje prodejní úspěchy si ještě delší dobu počká.

V roce 1965 vysílal satelit Mariner 4 televizní obraz z Marsu k Zemi a 20. července 1969 se uskutečnil první televizní přenos z Měsíce. Údajně jej sledovalo přes šest milionů diváků (na celém světě bylo v té době registrováno přes dvě stě milionů televizních přístrojů).

2.1.4 Televize v Československu

Již v roce 1935 doc. Šafránek (Fyzikální ústav UK Praha) předvedl přijímací televizní aparaturu, která fungovala na principu mechanického rozkladu a měla třicetiřádkový obraz. Televize však oficiálně neexistovala a radioamatéři mohli poslouchat jen vysílání anglické či německé televize. Během války byla vývojová pracoviště obsazena Němci, krátce po válce (v říjnu 1945) se vědci „na oplátku“ snažili využít německého výzkumného a vývojového střediska „Televid“ v Dolní Smržovce u Tanvaldu.

V prosinci stejného roku ale byla většina zařízení odvezena do Sovětského svazu a vývoj byl o něco pozdržen. Přesto se podařilo uvést do provozu první československé televizní zařízení, a to v květnu 1948.

V červenci 1948 byly na XI. všesokolském sletu uskutečněny první televizní přenosy pro veřejnost. Před přijímači v Praze se denně vystřídalo až třicet tisíc lidí, ale na skutečné vysílání do domácností si všichni museli ještě pár let počkat.

Bylo zahájeno v květnu 1953, jako vysílač posloužila petřínská rozhledna a obraz bylo možné zachytit jen v Praze a blízkém okolí. Československo se tak dostalo do dvacítky zemí světa, kde bylo vysílání spuštěno nejdříve, a předběhlo řadu významnějších evropských a světových zemí.

Nejprve televize vysílala dva nebo tři dny v týdnu, na konci roku 1953 už čtyři dny v týdnu a od února 1954 bylo vysílání prohlášeno za pravidelné. V roce 1955 se vysílalo již šest dnů v týdnu a od 29. prosince 1958 spatřili diváci televizní obraz na svých přijímačích každý den.

S přibývajícími vysílacími dny a přístroji na trhu rostl počet televizních koncesionářů. V roce 1962 platil za televizi milion diváků, na konci roku 1969 již tři miliony a v roce

1978 už čtyři miliony. Přitom od května 1970 mohli diváci sledovat už dva televizní programy a od 9. května 1973 bylo možné sledovat i barevné televizní vysílání.

2.1.5 Zadní projekce a videokazety

V roce 1972 bylo oznámeno, že polovina televizních přijímačů na světě dokáže přijímat barevné vysílání, a poprvé se více mluví o digitálních televizích. Na trh se dostávají první typy televizorů se zadní projekcí. Nabízejí větší úhlopříčku obrazu, jejich skříně nejsou tak hluboké jako v případě televizí s CRT obrazovkou, ale obraz není vždy zcela ostrý a jasný. O dva roky později mohou diváci BBC kromě obrazu a zvuku sledovat na televizích také teletextové informace. V roce 1976 uvedla Sony na trh videorekordér Betamax a diváci si mohli poprvé nahrát televizní pořad. V roce 1977 byla zahájena éra družicové televize a objevil se první kapesní televizní přijímač pro více vysílacích norem. Na začátku osmdesátých let minulého století byl poprvé předveden HDTV systém s 1125 řádky a Sony vyrobila kapesní televizi s plochou obrazovkou.

2.1.6 Když to chce stereo

V roce 1982 byl představen Dolby Surround sound pro domácí televize, a o dva roky později bylo vyzkoušeno stereofonní televizní vysílání a od roku 1986 si mohli diváci nahrávat televizní pořady také na kazety Super VHS. První komerční HDTV vysílání bylo uskutečněno v roce 1988 z letních olympijských her v Soulu, ale až o rok později vytvořila mezinárodní telekomunikační unie první standard pro HDTV.

Na konci desetiletí byl představen koncept Pay Per View, tedy model vysílání, kdy divák platí za zhlédnutí konkrétního pořadu. Devadesátá léta dvacátého století můžeme označit jako léta standardizace. Nejprve byl přijat evropský standard satelitního digitálního vysílání DVB-S (1993), následoval standard pro kabelové digitální televize DVB-C (1994) a nakonec i standard pro digitální terestriální (pozemské) vysílání DVB-T (1995). V roce 1995 vyzkoušeli DVB-T vysílání ve Velké Británii, o rok později statistici vydali prohlášení, že je na celém světě registrována již miliarda televizních přijímačů.

Devadesátá léta jsou významná i pro nepřátele velkých televizních „beden“. Hybrid plazmové televize představila v roce 1992 společnost Fujitsu a roku 1994 začal společný projekt firem Panasonic a Plasmaco. První plazmová televize na trhu pocházela od společnosti

Fujitsu a začala se prodávat v roce 1996. Konkurenční LCD TV smysluplných rozměrů to měla se vznikem o něco složitější.

LCD (liquid crystal display) obrazovky byly používány v monochromatické podobě již od začátku sedmdesátých let, například v kalkulačkách. Barevný LCD s úhlopříčkou tři palce měla televize Sharp CrystalTron v roce 1988, úhlopříčky přes 40“ byly známy již v roce 1996, ale výrobně byly velmi drahé. Na konci tisíciletí bylo prodejně úspěšných jen pár modelů s úhlopříčkami lehce přesahujícími 20“.

2.1.7 Set-top boxy a digitalizace

V roce 1997 byl navržen první komerční set-top box pro příjem digitální televize, stejně jako Mini DV formát, vhodný pro záznam vysílání ve vysokém rozlišení. Na začátku nového tisíciletí byla přijata specifikace pro interaktivní DVB-T vysílání a začíná se mluvit o DVB-H, tedy televizním vysílání pro mobilní telefony. V domácnostech se vedle VHS přístrojů začínají objevovat také DVD přehrávače, které do roku 2004 oblíbené videokazety vytlačí z trhu.

V roce 2005 začínají být populární HDTV s plochou obrazovkou a rok poté se objevuje hrozba pro DVD – první Blu-ray a HD DVD. V posledních pěti letech o přízeň zákazníků bojovaly poslední verze projekčních televizorů s LCD a DLP projektory a nové LCD a plazmové televize s HD ready (1280×720) a Full HD (1920×1080) rozlišením. V roce 2007 byly představeny OLED displeje, s překrásnými barvami, tenkým displejem, ale malou úhlopříčkou.

Plochých televizí se v tomto roce poprvé prodalo více než televizí s CRT obrazovkou. LCD televizí je současně pětikrát více než plazmových modelů. Na začátku roku 2008 Blu-ray vyhrál svoji bitvu s HD DVD, televize bez HD rozlišení výrazně klesají na ceně. V roce 2010 světlo světa spatřil oprášený koncept 3D obrazu, který má být dostupný každému, na velké úhlopříčce a časem snad i za rozumnou cenu. Velikost úhlopříčky v posledních deseti letech vzrostla ze 40 cm na 108–150 cm, a pokud je i to málo, lze sáhnout po projektoru, který dokáže „vykouzlit“ úhlopříčku až sedm metrů.

2.1.8 Co bude dál?

Televize jsou větší, tenčí a nenutí nás, abychom spoléhali jen na obsah, který servírují jednotlivé televizní stanice. Jsou plné multimediálních funkcí, mohou přehrávat hudbu, filmy uložené na discích, komunikují s Internetem, lze je připojit do domácí počítačové sítě. Všichni máme na výběr. Můžeme mít televize malé, velké, přenosné i v mobilu. Funkci televize zvládnou i USB tunery, které stačí zasunout do počítače a připojit anténu. Nebo si vysílání z tuneru naladit v tabletu nebo na počítači pomocí WiFi sítě. Přes všechny nové funkce, možnosti připojení a přehrávání čehokoli se stále dají televize vypnout. [10]

2.2 Internet a jeho historie

Internet je velmi rozsáhlá počítačová síť, jejíž hierarchie se řídí určitými pravidly. V minulosti byl výsadou akademických a vědeckých pracovníků, běžní uživatelé se k jeho obsahu dostali jen výjimečně. Dnes jej používají děti, studenti, rodiny, důchodci, prostě všichni, kteří chtějí informovat a být informováni. Nemalé procento uživatelů Internetu tvoří lidé, kteří chtějí komunikovat, přičemž Internet jim poskytuje levnou a pohodlnou cestu ke spojení s celým světem.

2.2.1 Co je to vlastně Internet?

Internet je celosvětová počítačová síť, která spojuje jednotlivé menší sítě, pomocí sady protokolů zvaných IP. Pro upřesnění, protokolem je v počítačové terminologii myšlena soustava pravidel – obvykle tedy norma komunikace. Název Internet pochází z anglického jazyka, ze slova *network* (síť), podle něhož končily tradičně názvy amerických počítačových sítí – například Arpa-net, a mezinárodní (původně latinské) předpony *inter* (mezi), vyjadřující, že Internet propojil a vstřebal různé starší, dílčí, specializované, proprietární a lokální sítě. Internet slouží k přenášení informací a poskytování mnoha služeb, jako jsou například elektronická pošta, chat, webové stránky, sdílení souborů, on-line hraní her, vyhledávání, katalogizace atd.

2.2.2 Historie Internetu

Počátky Internetu započaly u myšlenky vytvoření počítačové sítě, která by spolehlivě propojila strategické, vojenské, vládní a akademické počítače, tak, aby zároveň dokázala

prežít jaderný úder či jiné hrozby. Zájmem tvůrců bylo také to, aby síť byla co nejméně zranitelná. Byla navržena bez hlavního řídicího centra. Skládala se z řady vzájemně propojených uzlů rovnocenné důležitosti. Posílaná data se na dobu přenosu rozdělí na několik samostatných částí nazývaných pakety. Každý z paketů je vybaven údajem o adresátovi a tvoří tak de facto autonomní zásilku, která cestuje k cíli samostatně, svou vlastní cestou, nezávisle na ostatních paketech. V případě zničení jedné z přenosových cest může paket bez problémů dojít k adresátovi alternativní cestou – přes zbývající zachovalé uzly. A to je vlastně základ koncepce Internetu, jak ji známe dodnes.

2.2.3 Na co si dát na Internetu pozor

Viry – Jako virus se v oblasti počítačové bezpečnosti označuje program, který se dokáže sám šířit bez vědomí uživatele. Pro množení se vkládá do jiných spustitelných souborů či dokumentů. Takový program se tedy obdobně jako biologický virus, který se šíří vkládáním svého kódu do živých buněk. Viry jsou jen jedním z druhu tzv. **malware**, zákeřného software. Zatímco některé viry mohou být cíleně ničivé (např. mazat soubory na disku), mnoho jiných virů je relativně neškodných popřípadě pouze obtěžujících. U některých virů se ničivý kód spouští až se zpožděním (např. v určitý datum či po nakažení určitého počtu jiných hostitelů), což se někdy označuje jako (logická) bomba. Dnes jsou klasické počítačové viry na jistém ústupu oproti červům, které se šíří prostřednictvím počítačových sítí, hlavně Internetu. Některé antivirové programy se proto snaží chránit počítač i před jinými, nevirovými hrozbami.

Spyware – Je to program, využívající Internetu k odesílání dat z počítače bez vědomí jeho uživatele. Existují ale i spyware odesílající hesla a čísla kreditních karet nebo spyware fungující jako zadní vrátka. Spyware se často šíří jako součást **shareware**, a to jako **Avare** nebo bez vědomí uživatelů (ale s vědomím autorů programu). Jakmile se takový program nainstaluje a spustí, nainstaluje se do systému také spyware. Spyware patří mezi malware, tedy programy, které na počítači běží bez vědomí uživatele a nějakým způsobem jej poškozují nebo zhoršují jeho funkci. Spyware představuje z hlediska bezpečnosti dat velkou hrozbu, protože odesílá různé informace (historii navštívených stránek, hesla) z vašeho PC určenému uživateli, který tyto informace dále zpracovává.

Spam – Spam je nevyžádané masově šířené sdělení (nejčastěji reklamní) šířené Internetem. Původně se používalo především pro nevyžádané reklamní e-maily, postupem času tento

fenomén postihl i ostatní druhy Internetové komunikace – např. diskuzní fóra, komentáře nebo instant messaging.

Phishing neboli podvodné stránky – Je to podvodná technika používaná na Internetu k získávání citlivých údajů (hesla, čísla kreditních karet apod.) od obětí útoku. Jejím principem je rozesílání e-mailových zpráv, které se tváří jako oficiální žádost banky či jiné podobné instituce a vyzývají adresáta k zadání jeho údajů na odkazovanou stránku, např. okno Internetového bankovníctví a uživatel do něj zadá své přihlašovací jméno a heslo. Tím tyto údaje prozradí útočníkům, které je mohou lehce zneužít.

Hoax – Hoax (anglické slovo „hoax“ označuje podvod, mystifikaci či žert) je nevyžádaná e-mailová, Jabber nebo ICQ zpráva, která uživatele varuje před nějakým virem, prosí o pomoc, informuje o nebezpečí, snaží se ho pobavit apod. Hoax většinou obsahuje i výzvu žádající další rozeslání hoaxu mezi přátele, příp. na co největší množství adres, proto se někdy označuje také jako džezový e-mail. Běžní uživatelé hoaxům často věří a jednají podle nich, či je považují za pouhý neškodný vtíp, ovšem odborníci a správci sítí často hoaxy chápou jako nebezpečný jev, kterému je nutno se bránit. [4]

2.3 Socializace

Další část práce navazuje na kapitoly, popisující elektronická média jako taková a zabývá se pojmy z psychologické sféry.

Podle prof. Z. Matějčka (Matějček 1986) je možno rozčlenit psychologický vývoj dětí do následujících skupin:

- Mladší školní věk (zhruba 6-8 let)
- Střední školní věk (přibližně mezi 9. a 12. rokem)
- Starší školní věk neboli dospívání (který se již kryje s pubescencí)

2.3.1 Dítě mladšího školního věku

V tomto období se dítě prosazuje především svým výkonem. Potřebuje dosáhnout společenského uznání, být druhými akceptováno a oceňováno. Nestačí mu jen „zdání“ výlučné pozice, ale potřebuje vědět, zda si ji skutečně zasloužilo (např. tím, že splnilo určitý úkol). Jestliže je dítě úspěšné, bývá také jistější, protože si ověřilo, že je schopné nároky

okolního světa zvládnout. Jestliže se dítěti nedaří, zvyšuje se pocit nejistoty a jeho sebedůvěra klesá. Třída je pro dítě referenční skupina, která slouží ke srovnávání výkonu i ostatních dětských projevů – vytváří určitou normu. Dosažení dobré pozice ve třídě a sympatie spolužáků má v tomto věku velký význam – dítě si potvrzuje pozitivní hodnotu vlastní osoby, získává větší sebejistotu a sebeúctu, což se projevuje i v jeho sebepojetí. [6]

Co se týče spojení dítěte mladšího školního věku a e-medií, je v tomto věku poněkud proměnlivé. Děti jsou učeni ze svých MŠ dávat prostor zábavě se svými vrstevníky a upřednostňovat hry ve skupině či nejrůznějším hrám s jednotlivci před využitím PC nebo televize. Ovšem doba je natolik pokročilá a e-media jsou všude kolem nás a začínají obklopotovat stále více i děti mladšího školního věku, tudíž dnes už není výjimkou, když dítě vyrůstá v tzv. moderní rodině, která se může projevovat např. v benevolentnosti rodičů nechávat své děti vysedávat dlouhou dobu u PC nebo televize, obklopotovat děti nejmodernějšími přístroji (iPad, mobilní telefony) atd.

2.3.2 Dítě středního školního věku

V tomto věku se mění vztah ke škole, role žáka získává postupně jiný význam. Děti se většinou na školu adaptovaly a osvojily si základní normy chování, které zde platí. Pod vlivem zkušenosti dojde k vymezení osobního standardu v prospěchu chování. To znamená, že dítě ví, jakého výkonu potřebuje dosáhnout, s čím by dospělí mohli být spokojeni. V postoji ke škole se významně projevuje i rozvoje kognitivních schopností – např. přesnější sebehodnocení. U dětí středního školního věku roste vliv spolužáků a kamarádů stejného věku. [3]

V tomto období získává vliv na dítě především skupina. Vyžaduje konformitu, zároveň však poskytuje pocit jistoty, sounáležitosti a prestiže. Obsah identity závisí na tom, čím se dítě cítí být, za koho se považuje. Identita je subjektivní obraz vlastní osobnosti. Je faktorem, který ovlivňuje veškeré jednání a směřování dítěte. V tomto smyslu má význam i pro budoucnost: předurčuje, o co se bude dítě snažit, jakou pozici s největší pravděpodobností získá, jak ji bude prožívat a jak na ni bude reagovat. [6]

V tomto věku jsou děti již natolik obeznámeny s e-médií, že zcela neodmyslitelně zaujaly určitou pozici v jejich životech a závisí na jednotlivcích, do jaké míry je jsou schopni využívat. Děti v tomto věku již běžně dokáží spolupracovat s běžným počítačem,

využívat Internet, ať už ke hraní on-line her, nalezení potřebných informací sloužících ke školním účelům, používání Internetových aplikací, sociálních sítí nebo chatování.

2.3.3 Dospívání

Období dospívání je přechodnou dobou mezi dětstvím a dospělostí. Dochází v něm ke komplexní proměně všech složek osobnosti dospívajícího. Jedním z úkolů puberty je dosažení nové přijatelné pozice, a tím potvrzení určité jistoty. Všechny změny související s dospíváním mají nějaký subjektivní význam. Komplexní proměna zásadním způsobem ovlivní identitu dospívajícího. Období dospívání je označováno jako čas hledání a rozvoje vlastní identity. Dospívající hledá nový smysl vlastního sebepojetí a jeho kontinuity. Usiluje o integraci jednotlivých složek vlastní identity, které se v této době mění. Osvojuje si nové kompetence a získává nové role, s nimiž se musí nějak vyrovnat a zaujmout k nim nějaký postoj – hodnotí jejich význam pro jiné i pro sebe sama. Úspěšnost ve škole přestává být cílem, stává se prostředkem z hlediska dlouhodobé perspektivy. Proměnou prochází vztah dospívajícího k rodičům. Dítěti mnohdy více záleží na tom, co řeknou kamarádi, než na jejich názorech a pocitech. Dále v tomto období také vzrůstá význam na zevnějšku – těla, oblečení, celkové úpravy. Dospívající usiluje o to, aby byl individuálně specifický, odlišoval se od ostatních lidí a získával potvrzení jako samostatná bytost. [6]

V tomto období dochází k úzké spolupráci s celou škálou e-medií. Roste také jejich znalost a celkový přehled o e-mediích získaný zkušenostmi při jejich používání. Práce s PC a využívání Internetu je zcela běžná, u některých jedinců roste zájem o další poznávání a rozšiřování obzorů při práci s PC. S e-médií tráví stále více svého volného času a stále více se stávají součástí jejich každodenního života.

2.4 Negativa elektronických médií

Informační a komunikační technologie, Internet, satelitní a kabelové televize, domácí video a videohry, multimediální aplikace apod., jsou neodmyslitelnou součástí našeho běžného života. Audiovizuální informace, jež jsou reprodukovány prostřednictvím těchto médií, nás, aniž si to dostatečně uvědomujeme, do značné míry ovlivňují. Nese to s sebou ovšem určitá negativa.

2.4.1 Děti a televize

Jedním z nejdůležitějších médií působících na psychiku dítěte je stále televize. Rodiče dnes nemají již bohužel čas na svoje děti, tak je často raději posadí k televizoru. Takovéto děti se nazývají jako „kulturně znevýhodněné“. Negativnímu působení elektronických médií (zejména televize), které mohou mít na děti a mládež neblahý dopad, se v dnešní době dostává stále více pozornosti. Negativa lze zpravidla rozdělit na 2 oblasti:

- a) *Viditelné a zřetelné obsahové vlivy* (obsažené v pořadech rozhlasu a televize) – Zde je možno uvést všudypřítomné násilí, zločin, surovost, loupeže, střelbu do lidských těl, v mnoha případech sex. Tyto fenomény postupně pronikají do dětských televizních programů, čímž neblaze působí na utváření jejich svědomí, tzv. superega. Naše svědomí, které nás odrazuje od společensky nežádoucího jednání, přestupků či zločinů, se totiž vytváří v raném dětském věku. Je tedy velmi pravděpodobné, že pokud vystavíme děti již v raném dětství působení nevhodného televizního vysílání, záporných, ale i kladných filmových hrdinů, existuje reálné nebezpečí útlumu, v horším případě zničení dětského svědomí. Častým zdrojem obav bývá představa, že děti nejsou schopny rozlišovat mezi fikcí a faktem a podléhají realisticky zobrazeným fiktivním příběhům, jako by se doopravdy staly či jako by se mohly stát – kritici poukazují na to, že dítě „neví“, že násilné scény odehrávající se v kreslených seriálech nejsou možné. Takový účinek médium skutečně může do určitého věku mít, obzvlášť pokud sleduje dítě televizi samo a nekonfrontuje dané scény s rodiči. Výzkum jasně dokazuje, že dostatek zkušeností a schopnost rozlišovat mezi jednotlivými typy realismu získává dítě zhruba kolem osmého roku života. [2]
- b) *Cílené ovlivňování diváka* (vědomá i podprahová reklama) – Vliv na mládež má v televizi též reklama. O reklamě je možné říci, že je všudypřítomná. Televizní pořady jsou reklamou prokládány, v časopisech na nás zhlíží obrázky krásných modelek, na billboardech se předvádějí usměvaví mladí lidé a nabízejí služby své společnosti. Reklama nás ovlivňuje způsobem, který je těžce popsitelný, zrádný a jehož vlivu se lze jen těžko ubránit. Zvláště patrný je vliv reklamy na dětského diváka. Vzbuzuje u dětí chuť, touhu produkt obsažený v reklamě vlastnit. Reklamy dětem ukazují, co je v současné době aktuální, co má každý, kdo chce být součástí „šťastného“ kolektivu vrstevníků. Pokud sami nemají dost finančních prostředků,

pak působí na rodiče či prarodiče, aby produkt koupili. Reklama také formuje a posiluje jejich vztah ke značce, jejich vkus, systém hodnot. Ochrana před nežádoucími vlivy reklamy je sice řešena formou spec. zákonů jako je např. zákon o rozhlasovém a televizním vysílání a zákon o regulaci reklamy, ovšem je velmi obtížné mediální systém jakkoli regulovat, jelikož není zcela přesně definován škodlivý mediální vliv reklamy na děti. [7]

2.4.2 Počítač a počítačové síť

Jednou z nejzajímavějších skutečností na Internetu je možnost prezentovat sebe sama nejrozličnějším způsobem. Dítě může pozměnit pravdu pouze nepatrně, nebo experimentovat a neklást hranice fantazii, změnit svůj věk, historii, osobnost, zjev a dokonce i pohlaví (gender swapping). Uživatelské jméno (nickname), které si zvolí, podrobnosti, které o sobě prozradí, i informace, které zveřejní například na své osobní stránce, jsou všechno důležité aspekty stávající „kyberidentity“. Většina osob, která změní své charakteristiky na Internetu, a to včetně věku nebo pohlaví, se přesto necítí být lháři. Většinou je takovýto akt pocíťován spíše jako experimentování či druh výzkumné (průzkumné) činnosti. Je to hra s vlastní identitou, jakási snaha vyzkoušet si „cizí kůži“ a to, jak na takovou osobu budou druzí reagovat. Na Internetu může mládež experimentovat s tím, s čím by v reálném životě nikdy nemohla. Důležitý rozdíl od experimentování ve skutečném světě jsou však následky a důsledky jejích činů. Pokud dítě experimentuje s novou identitou na Internetu, může se ve chvíli, kdy se mu události vymkly z rukou, jednoduše odpojit. Mnoho uživatelů zmizí, jsou-li unaveni ze hry, nebo když vzbudí podezření. [1]

Otázka, která se také naskýtá, je, zda existuje, a jak velká je skupina lidí, která není ani v nejmenším závislá na Internetu? Internet je dnes dostupný téměř každému a spousta věcí, jako například studium na vysoké, střední a také i základní škole, už bez něj nebude možná. Jeho vliv na názory a postoje je obrovský, protože skýtá nepřeberné množství informací a podnětů, záleží na uživateli, co si vybere. V mnoha veřejných institucích je přístup na Internetové stránky omezen, takže je zabráněno nebezpečnému vlivu, ale počítač s připojením na síť je v současné době v každé druhé domácnosti a rodiče mohou jen stěží zkontrolovat, co si jejich děti na Internetu vyhledávají za informace.

Existují i další rizika spojená s častým trávením času u počítače. U lidí, kteří tráví mnoho hodin týdně u počítače a pracují v režimu on-line, se dostávají ve zvýšené míře pocity

deprese a osamění oproti lidem, kteří s počítačem pracují jen příležitostně. Nové technologie, které jsou vyvíjeny proto, aby umožnily lepší spojení mezi lidmi, u mnoha lidí, kteří s nimi denně pracují, vyvolávají pravý opak. Izolují je od přátel, od rodiny, od přímého mezilidského styku; nahrazují jej virtuálním společenstvím s omezenými možnostmi mezilidské komunikace. Právě omezená komunikace s lidmi může být pro zdravý psychický vývoj dětí nebezpečná. Hrozí nebezpečí, že počítač nahradí dítěti rodiče, sourozence a kamarády. [5]

Děti netráví svůj volný čas na Internetu pouze chatem, ale i hrami na PC.

2.4.3 Počítačové hry

Obecně, počítačová hra vytváří ojedinělé prostředí, ve kterém se může jedinec skrýt před problémy reálného života.

Počítače a počítačové hry se stávají nedílnou součástí života dětí a dospívající generace. Doba, kterou děti stráví u počítačů, zahrnuje významnou část jejich volného času na úkor volnočasových aktivit obvyklých u starší generace - her s přáteli, četby či sledování televize. Zejména atraktivní pro celou generaci se stávají počítačové hry. Vytvářejí virtuální světy, které mohou dětem přinést řadu podnětů dříve nedostupných. Strategické hry nutí k rozvoji schopností plánovat a rozhodovat se, simulační hry přinášejí možnost vyzkoušet let letadlem či jízdu závodním autem a trénují postřeh, odhad a motorické reakce. Na druhé straně se v počítačových hrách objevují prvky jednoznačně negativní. Některé hry simulují kriminální jednání zahrnující loupeže i vraždy. Řada her je velmi brutálních. Pokud by děti nedokázaly dostatečně odlišit virtuální a skutečný svět, mohou tyto hry jejich rozvoj negativně ovlivnit.

Mezi rizika, která lze tedy v nepřímé míře přičítat počítačovým hrám patří již zmíněný čas, který jim hráči věnují. Čas při hře utíká neuvěřitelně rychle, aniž by si to hráč uvědomoval. Je plně zaujat a stržen hrou, hra se stává jeho „drogou“. Dlouhé hraní má také vliv na fyzický vývoj dětí - některé svalové skupiny jsou přetěžovány a jiné nedostatečným používáním slábnou nebo se zkracují. Hráči mají kulatá záda, hrbí se. Mohou mít také problémy se zápěstím. Dlouhodobé sledování monitoru může také přilížit namáhat zrak a "kazit oči". Důsledkem může být i obezita a kardiovaskulární choroby. [13]

Děti, které hrají, tak často zanedbávají své školní a domácí povinnosti. Kvůli počítači přestávají číst, přerušují kontakty se svými vrstevníky, obrazovka je zbavuje zájmu o cokoliv jiného.

Dalším prvkem, který spadá do negativních vlivů počítačových her, je agresivita. Vyskytuje se současně s dalšími problémovými jevy, a to ztotožněním se s hrdinou a nerozlišením reality, na niž má vliv grafická úroveň her. Nelze opomenout také to, že na některé slabší povahy hráčů mohou příliš násilné a dobře realisticky zpracované hry působit stresově. Ve většině her jde totiž například o co nejrychlejší dopadení a usmrcení svého protivníka.

Počítačové hry mají však i svou pozitivní stránku, a tak by nebylo správné se alespoň krátce o pozitivěch nezmínit. Kromě radosti, kterou dětem poskytují, mohou přispívat k rozvíjení určitých myšlenkových dovedností, zdokonalovat reflexy a napomáhat ovládání impulsů. Úspěšnost v těchto hrách také může zvyšovat sebedůvěru a sebevědomí dítěte a budovat pozitivní postoj vůči formálnějšímu učení pomocí počítačů.

2.4.4 Možnosti ochrany a prevence před negativními vlivy

Komplexní ochrana před negativními a nežádoucími vlivy plynoucími z rozhlasů a televizí je v České republice řešena pomocí Zákona o rozhlasovém a televizním vysílání. Tato pravidla omezují viditelné a jasné negativní vlivy obsažené v programu televize a rozhlasu, jako jsou sex, násilí, krutost a agrese. Nachází se zde také úprava práva, hovořící o povinnosti nezařazovat programy, které by mohly ohrozit psychický, fyzický nebo mravní vývoj dětí ve vysílacím čase od šesti do dvaadvaceti hodin. Nutností je také zobrazovat upozornění před začátkem vysílání takových pořadů a u televizí je nutné označení viditelným symbolem, upozorňující právě na nevhodnost. Negativní vliv na děti mohou mít ale bohužel také upoutávky na nevhodné pořady během dne nebo opakování těchto pořadů v dopoledních hodinách, kdy jsou dětem dostupné.

Významnou roli při prevenci před negativními vlivy elektronických médií hrají bezesporu rodiče. Ti ve většině případů rozhodují jak často a kolik času jejich děti u nich mohou trávit. Důležitá je také výchova dětí a do jaké míry jsou rodiče schopni těmto negativním vlivům na jejich děti ze strany elektronických médií odolávat. Rodiče často odkládají své děti k televizoru nebo počítači a Internetu, místo toho, aby pro ně hledali alternativní možnosti zábavy, při kterých by mohly rozvíjet své vlastnosti, zkušenosti a sociální chování. Zůstává tedy především na rodičích, zda budou chtít, aby jejich dítě bylo před těmito negativními vlivy

chráněno, nebo nechají rozhodnout své děti, a dobu trávení s nejrozličnějšími možnostmi využití elektronických médií nechají zcela na nich.

U používání počítače a Internetu je to složitější. Mít děti při práci s počítačem vždy pod dohledem a kontrolou je nemožné. Ovšem existují nástroje a pomůcky, které dozor dospělého mohou alespoň částečně zastoupit. Řeč je o tzv. rodičovských kontrolách, nebo rodičovských filtrech. Jejich úkolem je sledovat aktivitu dětí na počítači a omezovat ji podle nastavení přání rodičů. Jejich úkolem je sledovat aktivitu dětí na počítači a omezovat ji podle nastavení reprezentujícího přání rodičů.

Dítě by vždy mělo mít na počítači vlastní uživatelský účet bez administrátorských práv a nechráněný heslem. To je základ zajišťující, že dítě nemůže měnit klíčová nastavení na počítači a ohrožovat tak třeba jeho zabezpečení nebo cíleně překonávat další prvky rodičovské kontroly. Heslo k uživatelskému účtu by pro dítě mělo být takovým privilegiem, jako je vlastní zámek v dětském pokoji. Rodiče by si měli ponechat možnost namátkově zkontrolovat činnost dítěte a podle uvážení a potřeby ji využívat.

Automatizované prvky rodičovské kontroly jsou součástí některých bezpečnostních balíčků, jako jsou např. Norton Internet Security 2010, F-Secure internet 2010, McAfee Internet Security 2010 apod. Existují ale i samostatná bezplatná řešení a některé prvky rodičovské kontroly přinášejí v základní výbavě i operační systémy Windows Vista, nebo 7. [9]

Existuje celá řada nástrojů, které slouží k ochraně před nevhodným obsahem. Představíme si zde několik z nich.

a) *Filseclab Internet Guardian Angel*

Účinné filtrování prohlíženého obsahu, které je prováděno nezávisle na internetových prohlížečích pomocí kontroly TCP/IP protokolu. Program dokáže filtrovat erotické stránky, chat, online hry nebo blokovat pop-up okna. U filtru lze přímo zadat zakázané webové stránky, klíčová slova, atd.

b) *Naomi*

Užitečný nástroj pro filtrování nevhodného obsahu na webových stránkách. Program najde využití především u rodičů, kteří svým ratolestem chtějí zabránit prohlížení různých porno stránek, webů o drogách a dalších nežádoucích obsahů. Naomi automaticky hlídá obsah stránek dle zadaných kritérií a zabraňuje jejich případnému zobrazení. Umožňuje rovněž blokování P2P klientů. Aplikace je navíc dostupná zcela zdarma. Jedná se tedy o vhodné řešení pro široký okruh uživatelů.

c) *iProtectYou*

iProtectYou je aplikace, která rodičům pomůže ochránit své děti před závadným obsahem na Internetu. Program umožňuje blokování nevhodných webových stránek, blokování „kecůalků,“ chatu, apod. Nastavit lze rovněž dobu, kterou může dítě u Internetu strávit.

d) *Anti-Porn*

Anti-Porn je aplikace pro účinnou ochranu dětí proti webovým stránkám s pornem a dalším nevhodným obsahem. Kromě blokování vybraných webů program umožňuje i logovat navštívené weby, omezit čas strávený u počítače, automaticky vypnout počítač po určité době, nastavit různá omezení u IM klientů, nevhodných her, apod. Přístup k programu je samozřejmě chráněn heslem.

e) *TrustPort WebFilter*

Aplikace představuje účinné řešení pro kontrolu vstupních bodů do Internetu, které je vybaveno blokováním nevhodných Internetových stránek a znepřístupnění jednotlivých www stránek prostřednictvím kontroly jejich obsahu. Umožňuje provádět hodnocení stránek na základě sady filtrů, které určují kategorie navštěvovaných stránek. Výsledkem analýzy filtru je zařazení stránky do příslušné kategorie. Administrátor pak nastavuje, které kategorie jsou pro uživatele blokovány a které jsou naopak přístupné.

f) *NetDog Porn Filter*

Aplikace, která slouží jako filtr škodlivého obsahu Internetových stránek, P2P klientů, „keců“, FTP severů, e-mailů, apod. Využití najde především u rodičů, kteří chtějí své děti uchránit před obsahem na téma sex, drogy, alkohol, apod. Blokovat lze buď podle zadané URL adresy, nebo podle klíčových slov. Program pracuje v reálném čase na pozadí systému a jeho ukončení je možné jen po zadání správného hesla.

g) *StopGame*

Jedná se o nástroj, který pomáhá rodičům chránit své ratolesti před přílišným vysedáváním u počítače. Program přesně měří, jak dlouho je která hra spuštěna, a výsledky jsou zpracovány v přehledné statistice. Kromě her lze samozřejmě sledovat i jakékoliv jiné aplikace, takže program využije i šéf, který chce mít dohled nad svými podřízenými.

h) *Toodler Keys*

Šikovná utilita, která chrání počítač proti nežádoucímu používání například ze strany všetečných dětí a jiných zvědavých uživatelů. Program dokáže uzamknout klávesnici, CD/DVD mechaniku a vyřadí z činnosti tlačítko na vypnutí PC. [11]

2.5 Vliv médií a poruchy chování u dětí školního věku

Poruchy chování lze charakterizovat jako odchylku v oblasti socializace, kdy dítě není schopné respektovat běžné normy chování na úrovni odpovídající jeho věku.

Zatímco u dospělých je vliv mediálního násilí spíše krátkodobý, u dětí zasahuje do vývoje tvořící se osobnosti. Násilné chování si dítě osvojuje od nejranějšího věku. Kritickým obdobím je pro dítě věk mezi 6–8 lety, čili období mladšího školního věku. Dítě, které si v tomto věku upevnilo násilné postoje a názory, má malou pravděpodobnost, že by je v budoucnu měnilo.

Jsme-li svědky scény, kdy někdo někomu ubližuje, kde padají rány, teče krev a hněv či bolest se zračí ve tvářích aktérů, obvykle to v nás vyvolá intenzivní emoční reakci, ve které převažuje odpor, rozhořčení vůči násilníkovi a soucit s obětí. U dítěte, v závislosti na věku, může převažovat strach. Časté vystavení takovýmto scénám může vést k postupnému

vytváření necitlivosti a k posunu v emočním vnímání. Může převážet zvědavost a záliba v násilí. Zároveň probíhá změna v postojích. Citově otupělý člověk ztrácí soucit s obětí, snadno schvaluje násilí jako takové, a snáze se sám stává bezcitným násilníkem. [12]

„Výskyt násilných scén na televizních obrazovkách je skutečně značný. Důvod je spatřován v divácké přitažlivosti. To, co dnes vnímáme jako senzaci, bylo celé stovky generací záležitostí přežití, proto jsme psychologicky determinováni k pečlivému sledování a pamatování rizikových a negativních zkušeností.“ (Musil, 2007, s. 79)

„Sledování násilných obsahů může mít za určitých okolností nepříznivý vliv na diváky. Nejohroženější skupinou diváků jsou zvláště děti, jimž mohou být násilné obsahy škodlivé.“ (Jiráček, 2003, s. 189)

Obavy z násilných obsahů se zaměřují především na společenská rizika, jako je nebezpečí nápodoby, znecitlivění k reálnému násilí ve společnosti či vyvolání úzkosti a strachu nebo neschopnosti se těšit z jemnějších sdělení, náznaků. Totéž platí i o otevřeném zobrazování sexuálních aktivit, které bývá spojováno se sociálně zatěžujícími jevy, jako je ukradené dětství, zvýšený výskyt těhotenství nezletilých či šíření pohlavních chorob. (Čermák, 1999, s. 137)

3 Analýza současného stavu s využitím dotazníkového šetření

Tato kapitola navazuje na všechna teoretická východiska, ze kterých budeme vycházet pro průzkum, zobrazení, popis a vyhodnocení současného stavu.

3.1 Dnešní generace

Vyhnout se v této technické době jakémukoli vlivu počítače a Internetu na dnešní generaci dětí, je předem prohraný boj. Hlavním objektem zkoumání budou tedy právě děti školou povinné, které jsou dnes již běžnými uživateli e-médií, ať už doma či ve škole. Pokud se s nimi nesetkají ve škole, určitě se do jejich povědomí dostanou různé počítačové hry od kamarádů. Není tak nic neobvyklého, když vidíte šestileté dítě, které si neumí pořádně zavázat tkaničku, ale počítačové hry a jejich ovládání zvládá naprosto bravurně. Takovéto děti často označujeme jako „dětí nového tisíciletí“.

Dětí nového tisíciletí ztělesňují totálně mediální generaci. Za minutu prosurfují na Internetu celý svět, ze školy volají mobilem, potácejí se životem, pořád jsou pod tlakem. Mají velký strach, aby v životě něco nepropásly. Život přece nesmí být v žádném případě nudný. Přesto mají pocit, že všude přicházejí pozdě, že nestíhají. Používají všechna média současně: televizi, rozhlas, video, cédéčka, počítače, knihy - všechno najednou, nic nesmí chybět.

Podle názoru mediálního vědce Neilla Postmana přispěla právě televize k tomu, že se dospělým rozpadl svět knihy a výtvarnictví. Přitom se však světy dospělých a dětí navzájem prolínají. Televize vede k tomu, že se tajemství světa dospělých prezentují už dětem. Naprosto likviduje hranici mezi dětstvím a dospělostí. Postman říká: „*Svět dětských představ a vnímání je definitivně ukončen teprve tehdy, když jsou děti a mladí schopni mít jen přání dospělých.*“ [8]

3.2 Charakteristika dotazníků

Jelikož děti patří k významným uživatelům celé škály e-médií, rozhodl jsem se použít metody kvantitativního výzkumu, konkrétně dotazníku zaměřeného na cílovou skupinu žáků

základních škol, respektive dětí ve věku 7–15 let. Pokusil jsem se získat integrovaný pohled na to, jaké zájmy žáci preferují a jak probíhá jejich interakce s médii, konkrétně práce s počítačem (Internetem) či televizí. Otázky za ně zodpovídal jeden dospělý člen domácnosti.

Vyplnění mého dotazníku trvá maximálně 15 minut. Skládá se z 29 otázek a je sestaven tak, aby vyplňující příliš neunavoval. Dotazník obsahuje faktografické, uzavřené a dichotomické otázky.

Zkoumaný vzorek zahrnoval 104 respondentů ze dvou základních škol v mém místě bydliště. Dotazníky byly rozdány zástupcům I. a II. ročníků na těchto školách, kteří je dále rozdali dětem studujících ve 2. až 9. třídách. Z nejrůznějších možností metod výzkumu (např. anketa, on-line dotazník, standardizovaný rozhovor, pozorování, atd.) byla pro mou práci zvolena právě metoda kvantitativního (dotazníkového) výzkumu. Výhodou použití papírového dotazníku při mém výzkumu jsou nízké náklady na jeho realizaci a zisk informací od poměrně velkého počtu jedinců v krátkém čase.

3.3 Formulace výzkumných otázek

Otázky uvedené v dotazníku (viz. Příloha) mi pomohly získat informace týkající se životního stylu a vztahu současné mládeže k novým informačním technologiím (především Internetu a televize jako nejdůležitějším médiím dnešní doby). Důležité je, aby se respondenti snažili odpovídat upřímně a pravdivě.

3.4 Předpokládané hypotézy

- Hypotéza č. 1

Diferenciace mezi chlapci a děvčaty – U chlapců předpokládám větší zájem o sportovní aktivity a hraní počítačových her. U děvčat větší zájem o četbu a umělecké aktivity.

- Hypotéza č. 2

Diferenciace z hlediska věku respondentů – U dětí mladšího školního věku předpokládám daleko větší upřednostňování her venku s kamarády či sourozenci před sledováním televize, hraním počítačových nebo konzolových her, oproti svým starším vrstevníkům. U dětí středního školního věku očekávám nárůst zájmu o e-média; průměrný čas strávený u televize,

počítače (Internetu) předpokládám větší než 2 hodiny denně. Domnívám se, že u dětí staršího školního věku bude využívání e-médií běžnou každodenní záležitostí. Děti staršího školního věku budou při využívání počítače nejčastěji navštěvovat sociální sítě a hrát počítačové hry. Při sledování televize budou dávat přednost seriálům či hudebním programům.

- Hypotéza č. 3

V téměř všech domácnostech je jeden počítač s připojením k Internetu a téměř každá rodina má nejméně jednu televizi.

- Hypotéza č. 4

Většina dětí má televizi, počítači nebo notebook ve svém pokoji.

- Hypotéza č. 5

Počítačové či konzolové hry hraje více než 75% dětí. U dětí mladšího školního věku očekávám hraní her spíše zábavných, dobrodružných či logických. U dětí středního až staršího školního věku očekávám hraní her spíše akčních, sportovních, závodních či strategických.

- Hypotéza č. 6

U dětí staršího školního věku je patrný nárůst sledování filmů nevhodných pro děti (akční, válečné, horory, erotické), a tudíž může docházet ke zhoršení komunikativnosti s rodiči, degradaci životních hodnot, zkreslenému pohledu na svět, agresivitě, vyrušování či jinak nevhodnému chování ve škole.

- Hypotéza č. 7

U rodičů převládají spíše negativní názory na vliv e-medií působící na jejich děti (uváděny jsou více negativa než pozitiva u sledování televize či používání počítačů).

4 Výstupy dotazníkového šetření, návrhy a doporučení

Dotazník vyplnilo více děvčat než chlapců. Převážná většina dětí pocházela z Veselí nad Moravou. Respondenti byli v rámci dotazníkového šetření rozděleni do 3 kategorií:

- Mladší školní věk (zhruba 6-8 let).
- Střední školní věk (přibližně mezi 9. a 12. rokem).
- Starší školní věk neboli dospívání (který se již kryje s pubescencí).

V první kategorii „mladší školní věk“ bylo vybráno 11 dotazníků.

V druhé kategorii „střední školní věk“ bylo vybráno 47 dotazníků.

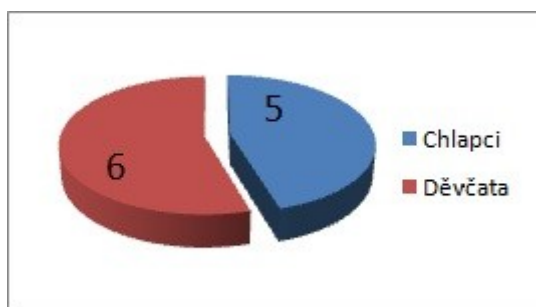
Ve třetí kategorii „starší školní věk“ bylo vybráno 46 dotazníků.

4.1 Vyhodnocení dotazníků s grafy a popisem

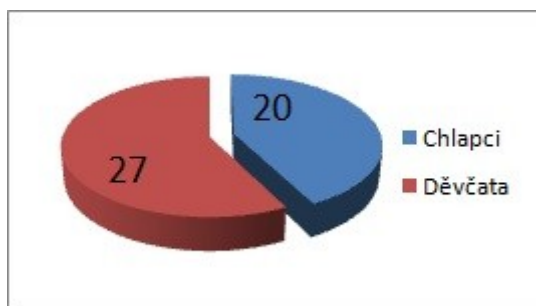
Počet respondentů: mladší školní věk 11, střední školní věk 47, starší školní věk 46.

1. Pohlaví dítěte

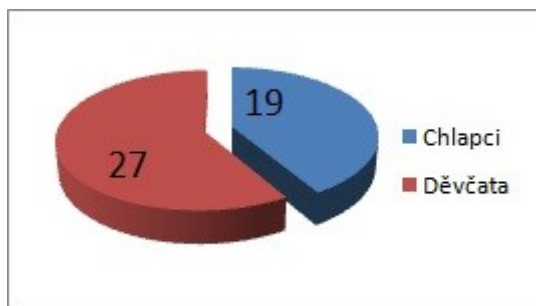
Mladší školní věk:

Střední školní věk:

Starší školní věk:

2. Věk dítěte:

Tato otázka posloužila pouze k informativnímu účelu, s cílem získat informaci o věku s nutností zařadit dítě dle jeho věku do určité věkové kategorie.

3. Máte doma televizi?

Z dotazníku vyplynulo, že každá rodina má doma televizi, tudíž se nenašel nikdo, kdo z tázaných, kdo by televizi neměl. Nejvýše uvedených televizorů v domácnosti bylo pět.

4. Má Vaše dítě televizi ve svém pokoji?

Mladší školní věk: Rodiče v dotaznících uvedli, že 7 z 11 dětí mladšího školního věku má televizi ve svém pokoji, což je přibližně 63 %.

Střední školní věk: 18 ze 47 dětí středního školního věku má televizi ve svém pokoji, což je přibližně 38 %, tudíž nejméně ze všech třech kategorií.

Starší školní věk: 24 ze 46 dětí staršího školního věku, což znamená, že něco málo přes polovinu dětí staršího školního věku má televizi ve svém pokoji.

5. Jak často se Vaše dítě dívá na televizi?

Mladší školní věk: Zde rodiče uvedli, že 5 dětí se sleduje televizi pravidelně každý den 1-2 hodiny denně. Další 4 děti se pravidelně každý den dívají na televizi 3-4 hodiny. Rodiče zbývajících 2 dětí rodiče uvedli téměř shodnou nepravidelnost sledování televize, a to v průměru 5,5 hodin týdně.

Střední školní věk: 7 dětí středního školního věku sleduje televizi pravidelně 0-30 minut denně. Dalších 25 dětí se na televizi dívá pravidelně 1-2 hodiny denně. Děti středního školního věku, kterých u televize tráví pravidelně 3-4 hodiny denně je pouze 5. U zbývajících dětí rodiče uvedli nepravidelnost jejich sledování televize, a to v rozsahu od 3 až 16 hodin týdně (v průměru tedy 10 hodin týdně).

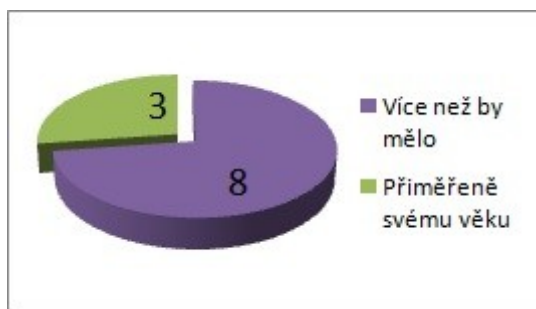
Starší školní věk: U dětí staršího školního věku jsou výsledky téměř totožné v porovnání s výsledky u dětí středního školního věku. Začíná zde ale docházet k případům, kdy děti začínají sledovat televizi více než 3-4 hodin denně.

Zde pouze 4 děti staršího školního věku sledují televizi pravidelně 0-30 minut denně. Dalších 21 dětí se na televizi dívá pravidelně 1-2 hodiny denně. Děti, které denně u televize tráví 3-4 hodiny je v této kategorii 9, tudíž oproti dětem středního školního věku počet mírně narostl. Výjimkou jsou dvě děti, které denně vysedávají u televize více než 3-4 hodiny denně. U zbývajících dětí rodiče uváděly nepravidelnosti při sledování televize v rozsahu od 2 až 45 hodin týdně (v průměru tedy 11 hodin týdně).

6. Vaše dítě podle Vás sleduje televizi:

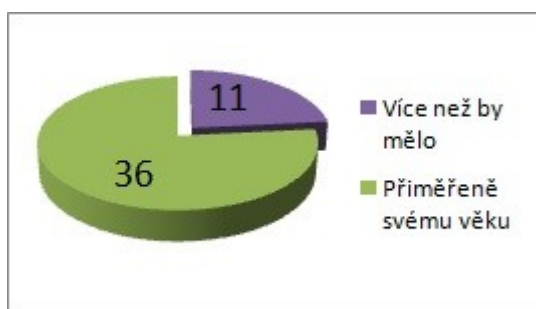
Tato otázka se ukázala velmi zajímavá, protože při vyhodnocování se vyskytla pozoruhodná odlišnost v názorech rodičů odpovídajících na tuto otázku. Nebylo tudíž výjimkou, když odpovídající rodič uvedl, že jeho dítě sleduje televizi pravidelně 3-4 hodiny denně a domnívá se, že jeho dítě sleduje televizi „přiměřeně svému věku“. Naopak někteří rodiče, jejichž dítě sleduje pravidelně televizi 1-2 hodiny denně, v dotazníku uvedli, že televizi sleduje „více než by mělo“. Z výsledků bude také patrný měnící se náhled rodičů na mě přiměřenost sledování televize jejich dětmi, a to s přibývajícím věkem jejich dětí. Tyto výsledky budou pro lepší znázornění přeneseny do grafů.

Mladší školní věk:

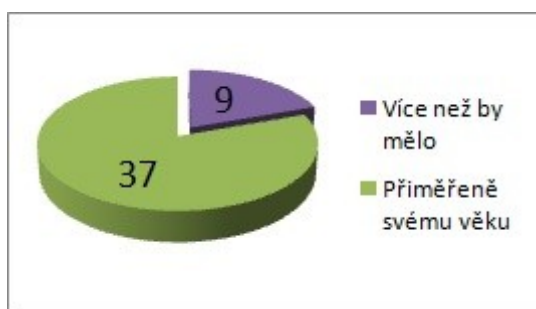

Střední školní věk:

Starší školní věk:

7. Využíváte i jiné prostředky pro pouštění pořadů Vaším dětem mimo televizi?

Zde byly odpovědi u všech třech kategorií téměř shodné. Pouze u dvou případů, a to u dívky středního školního věku a u chlapce mladšího školního věku došlo k výjimce, kdy rodiče v dotazníku uvedli, že nepoužívají žádné jiné prostředky pro pouštění pořadů svým dětem mimo televizi.

U dětí mladšího školního věku bylo zjištěno, že rodiče pro pouštění pořadů jejím dětem používají nejvíce DVD přehrávače (nejvíce), Internet (druhé nejvíce) a také video (velmi zřídka). Nutno podotknout, že tyto prostředky rodiče využívají pro pouštění pořadů svým dětem pouze nepravidelně, tudíž ne každý den.

U dětí středního školního věku byly zjištěny takřka shodné odpovědi jako u dětí mladšího školního věku, tedy nejpoužívanějšími prostředky pro pouštění pořadů dětem byly DVD přehrávače (nejvíce), Internet (druhé nejvíce) a video (velmi zřídka). Zde ovšem byl zaznamenán mírný nárůst využívání Internetu jako prostředku pro pravidelné každodenní pouštění pořadů.

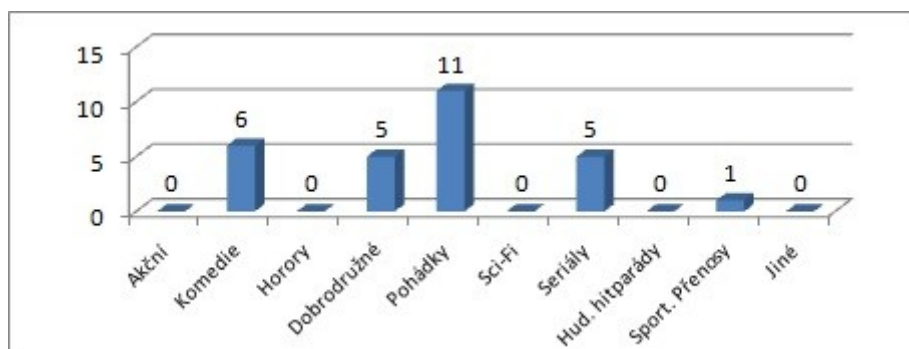
U dětí staršího školního věku nedošlo opět k téměř žádnému rozdílu oproti dětem středního školního věku, co se týče používání jiných prostředků k pouštění pořadů mimo

televizi. Zde bylo ovšem ještě patrnější využívání Internetu při pravidelném každodenním pouštění pořadů.

8. Jaký druh pořadů Vaše dítě nejraději sleduje

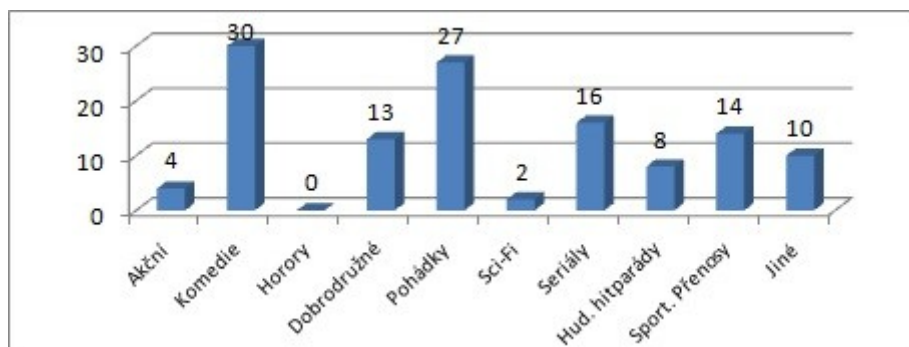
Zde budou uvedeny grafy oblíbenosti jednotlivých žánrů, kdy rodiče měli možnost v dotazníku zaškrtnout více možností.

Mladší školní věk:

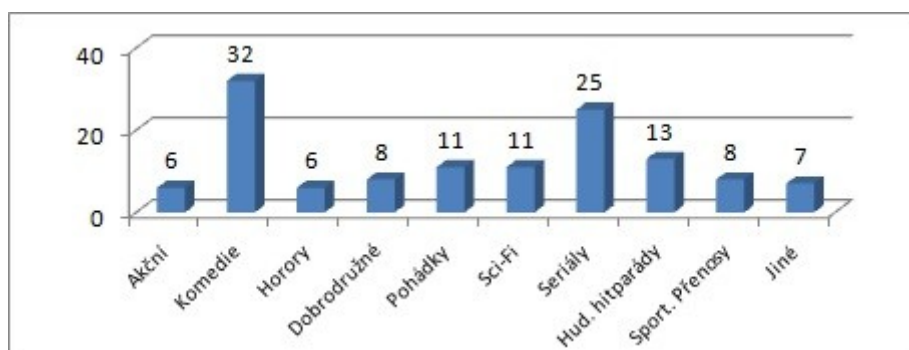
Z grafu je tedy jasné, že jak rodiče v dotazníku uvádí, děti mladšího školního věku bez rozdílu na pohlaví nejraději sledují pohádky.

Střední školní věk:

Z tohoto grafu vyplývá, že děti středního školního věku dávají raději přednost komediím než pohádkám. Pohádky jsou ale stále velmi oblíbené, a jak je z grafu viditelné, jsou hned na druhém místě za komediemi. Do možnosti „jiné“ pak rodiče uváděli pořady dokumentární, přírodovědné či soutěžní.

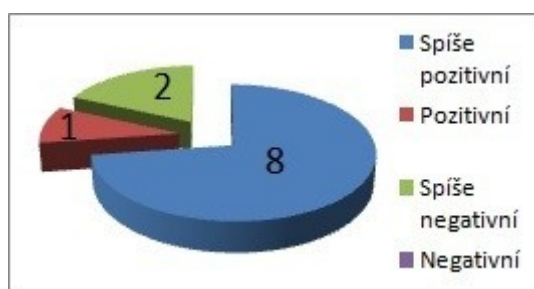
Starší školní věk:

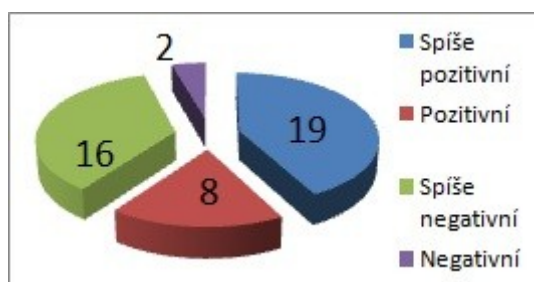
Z odpovědí uvedených v grafu opět vyplynulo, že komedie jsou mezi dětmi středního až staršího školního věku velmi oblíbené. Ovšem jak se dalo předpokládat, zcela zjevně klesl zájem o pohádky, a naopak se zvýšil zájem o žánry, jako jsou: horory, seriály, hudební hitparády a další. Do kategorie „jiné“ rodiče uváděli například filmy válečné.

9. Vliv televize je na dítě podle Vás:

Mladší školní věk:

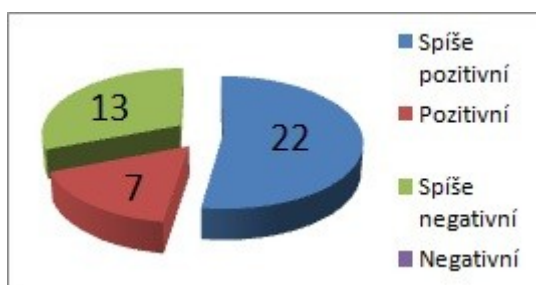

Střední školní věk:

Pouze jeden rodič se k této otázce nevyjádřil.

Starší školní věk:

Zbývajících 4 rodiče se k této otázce nevyjádřili.

10. Uveďte dle Vašeho názoru, jaká pozitiva či negativa pro Vaše dítě přináší sledování televize:

Tato otázka měla za účel zjistit od rodičů, jakým způsobem oni nahlíží na e-média ve vztahu k jejich dětem. Rodiče měli za úkol podle vlastními slovy stručně charakterizovat pozitiva a negativa, které sledování televize přináší jejich dětem. K mému překvapení, se rodiče ujali této otázky velmi zodpovědně, a tudíž bylo možné zaznamenat celou škálu možných pozitiv a negativ působících na jejich děti. U této otázky nebudou pozitiva a negativa dělena podle kategorií, a to z důvodu jejich většinové shody.

Pozitiva:

Téměř většina rodičů se domnívá, že televize je pro jejich děti **velkým zdrojem informací** nejrůznějšího druhu. Tyto informace žáci mohou získávat z vědomostních soutěží, populárně naučných seriálů, televizních zpravodajství, sportovních přenosů, dokumentů, historických pořadů a dalších. Rodiče se domnívají, že sledování televize přináší jejich dětem nejen získávání informací, ale také vzdělání, slovní zásobu, humor, odreagování, rozšíření obzorů a jsou tzv. „v obraze“.

Negativa:

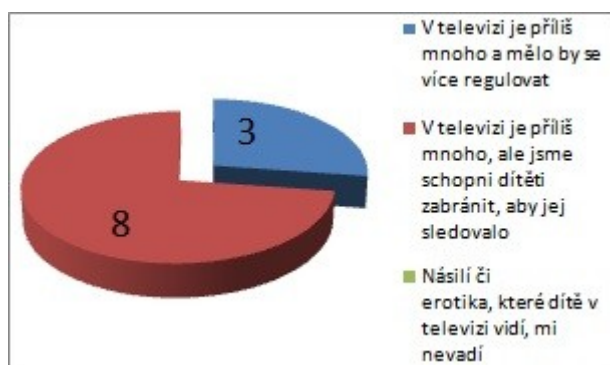
I zde se takřka většina rodičů dokázala shodnout na jasných negativech, které přináší jejich dětem sledování televize. Z pohledu rodičů patří mezi největší negativa **násilí** na obrazovkách. Rodičům se nelíbí, že právě tyto násilnické filmy, ve kterých dochází k zabíjení a velké agresivitě lidí, jsou v televizi **snadno dostupné**, dokonce i před desátou hodinou večerní. K dalším negativům, které rodiče často zmiňovali, patří: reklamy v TV, erotika, ztráta času, **nespisovná čeština**, nereálnost záběrů ve filmech a tím pádem i **zkreslený pohled**

na svět či **dezinformace**, **degradace životních hodnot**, pasivita a špatná komunikace s dítětem při sledování TV, lenost, málo pohybu a další.

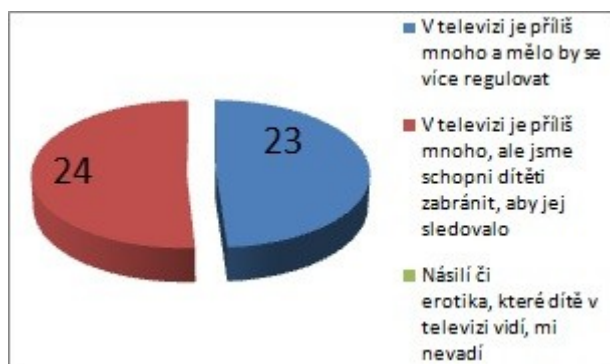
11. Vyberte jedno z tvrzení, které se nejvíce blíží Vašemu názoru:

Rodiče dětí měli u této otázky možnost zaškrtnout jednu ze tří odpovědí, která se nejvíce blížila jejich názoru na možné násilí a erotiku vyskytující se na televizních obrazovkách. Pro přehlednější zobrazení budou následující výstupy uvedeny v grafech.

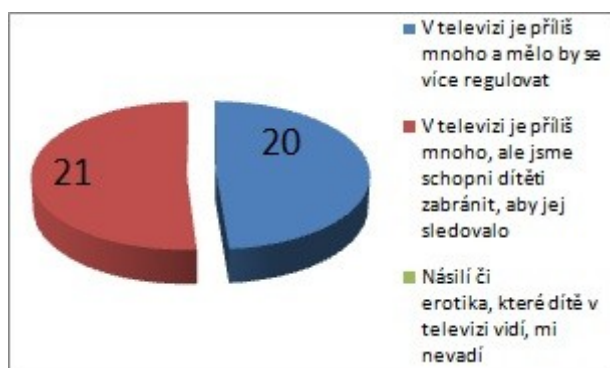
Mladší školní věk:

Střední školní věk:

Starší školní věk:

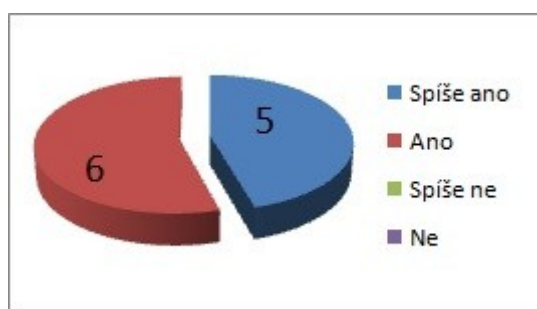
K této otázce se nevyjádřilo 5 rodičů dětí staršího školního věku.

12. Máte přesný přehled o tom, na co a kdy se dítě na televizi dívá?

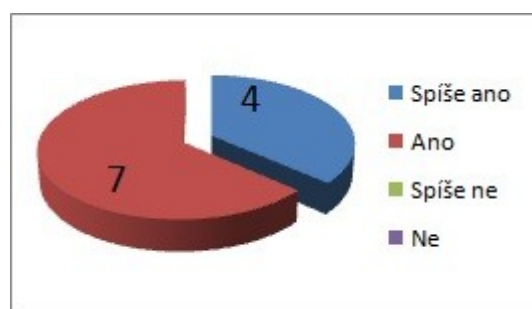
Tato otázka měla za úkol zjistit, jaký mají rodiče přehled o tom, **na co** a **kdy** se jejich děti dívají na televizi. Z odpovědí rodičů u všech třech kategorií bylo zcela zřetelné, že chtějí mít své děti pod kontrolou, a přesně vědět, na co a kdy se jejich dítě na televizi dívá. Jednotlivé odpovědi na otázky, zda rodiče vědí, na co se jejich dítě dívá, a kdy se jejich dítě dívá, uvedu v následujících grafech.

Mladší školní věk:

Na co se Vaše dítě dívá:

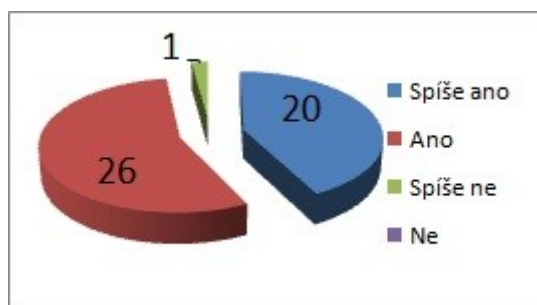

Kdy se Vaše dítě dívá:

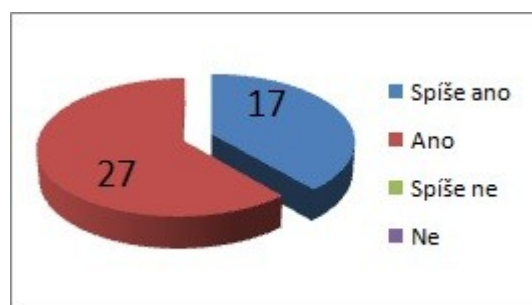

Střední školní věk:

Na co se Vaše dítě dívá:

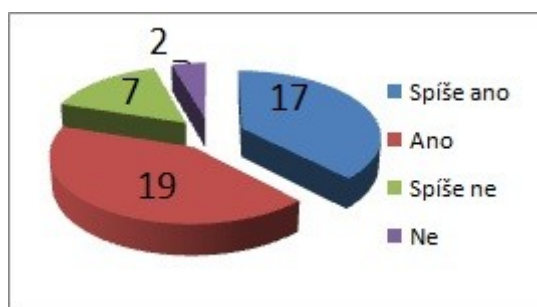

Kdy se Vaše dítě dívá:

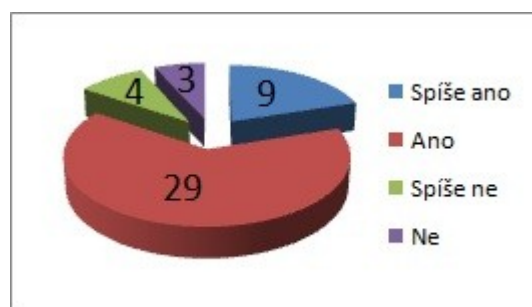

Starší školní věk:

Na co se Vaše dítě dívá:

Kdy se Vaše dítě dívá:

Z grafů je zřejmé, že někteří rodiče s přibývajícím věkem jejich dětí přestávají mít kontrolu nad tím „na co se jejich dítě dívá“ a „kdy se jejich dítě dívá“.

13. Máte doma počítač či notebook?

U této otázky se dala předpokládat téměř většinové odpověď, a to ano. Ovšem našly se zde i takové rodiny, které počítač či notebook nevlastní.

Z výzkumu vyplynulo, že počítač či notebook se až na jednu výjimku nachází v každé rodině. Nejvíce počítačů či notebooků vlastnila jedna rodina dívky středního školního věku, a to 5.

14. Má Vaše dítě počítač či notebook ve svém pokoji?

Mladší školní věk: Pouze 4 z 11 rodičů v dotaznících uvedlo, že jejich dítě má počítač či notebook ve svém pokoji, což je přibližně 36 %.

Střední školní věk: Zde začíná být viditelný nárůst dětí majících počítač či notebook ve svém pokoji. V tomto případě už má 24 ze 47 dětí počítač či notebook ve svém pokoji, což je přibližně 51 %.

Starší školní věk: Pravidlo, že čím starší děti, tím častěji se nachází počítač či notebook v jejich pokojích, se potvrdilo i nyní. Zde rodiče uváděli, že až 30 ze 46 dětí má počítač či notebook ve svém pokoji, čili přibližně 65 %.

15. Jak často Vaše dítě používá počítač nebo notebook?

Mladší školní věk: Zde rodiče uvedli, že 3 děti používají počítač či notebook (dále už jen PC) pravidelně každý den 1-2 hodiny denně. U zbývajících 8 dětí rodiče uvedli různou nepravidelnost používání PC, a to v rozsahu od 0,5 až 12 hodin týdně.

Střední školní věk: 7 dětí středního školního věku používá PC pravidelně 0-30 minut denně. Dalších 13 dětí používá PC pravidelně 1-2 hodiny denně. Pouze 4 děti středního školního věku tráví u PC pravidelně 3-4 hodiny denně. U zbývajících dětí rodiče uvedli nepravidelnost jejich používání PC, a to v rozsahu od 1 až 12 hodin týdně.

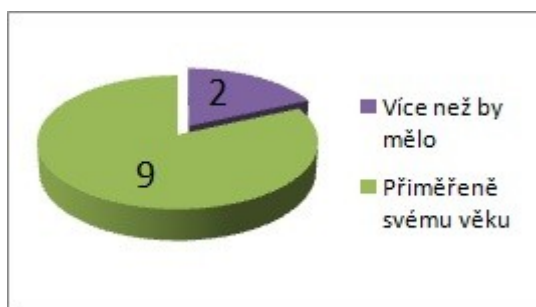
Starší školní věk: U dětí staršího školního věku jsou výsledky téměř totožné v porovnání s výsledky u dětí středního školního věku. Začíná zde ale docházet k případům, kdy děti začínají používat PC více než 3-4 hodin denně, zejména u chlapců.

Zde pouze 4 děti staršího školního věku používají PC pravidelně 0-30 minut denně. Dalších 12 dětí využívá PC pravidelně 1-2 hodiny denně. Děti, které denně u PC tráví 3-4 hodiny je v této kategorii 16, tudíž oproti dětem středního školního věku počet prudce narostl. U zbývajících dětí rodiče uváděly nepravidelnosti používání PC v rozsahu od 2 až 35 hodin týdně.

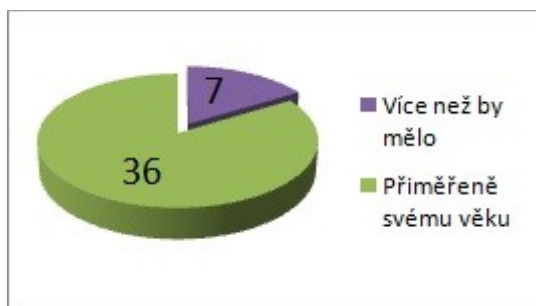
16. Vaše dítě podle Vás používá počítač nebo notebook:

Výzkum potvrdil, že téměř většina rodičů si myslí, že je jejich děti používají počítač či notebook přiměřeně svému věku. Zejména o chlapcích, nehledě na věk, si jejich rodiče myslí, že používají počítač či notebook více než by měli.

Mladší školní věk:

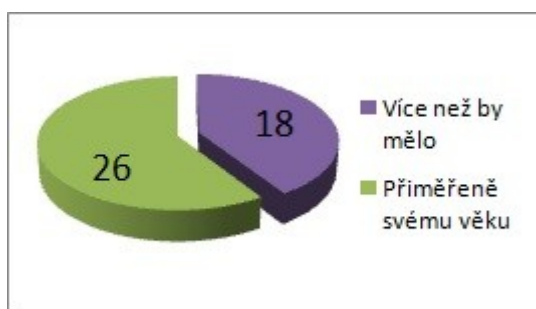
Střední školní věk:

K této otázce se nevyjádřili 4 rodiče dětí středního školního věku.

Starší školní věk:

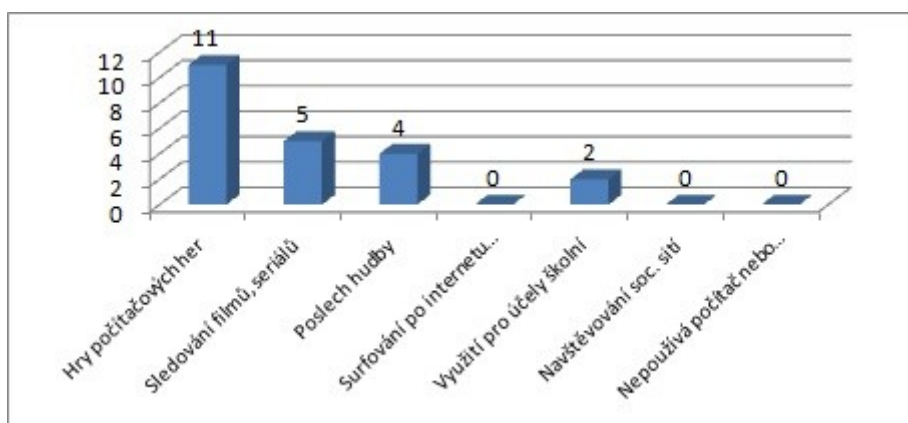
K této otázce se nevyjádřil 1 rodič dítěte staršího školního věku.

17. Jak Vaše dítě nejčastěji tráví svůj čas na počítači či notebooku?

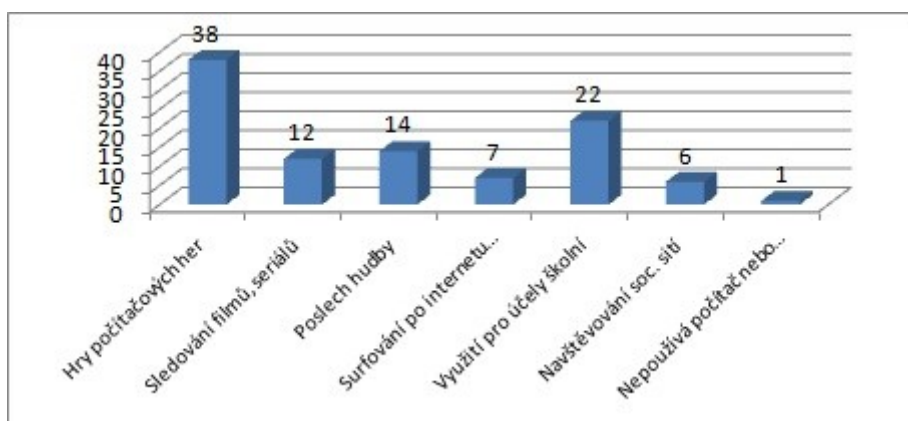
U této otázky nám rodiče pomocí dotazníku umožnili získat informace o způsobech, jakými jejich děti, tedy běžní uživatelé nejčastěji tráví svůj čas na počítačích či notebookech. V následujících grafech bude s přibývajícím věkem dětí patrný růst zájmů o činnosti, jako např.: sledování filmů a seriálů, poslech hudby, surfování po Internetu, zpracování projektů a domácích úloh a navštěvování sociálních sítí. Obecně největším zájmem u dětí všech třech věkových kategorií bylo hraní počítačových her.

Za zvýšení míry zájmu o aktivity jako jsou hraní počítačových her a surfování po Internetu mohou převážně chlapci. Naopak děvčata projevila s přibývajícím věkem větší zájem o poslech hudby a navštěvování sociálních sítí.

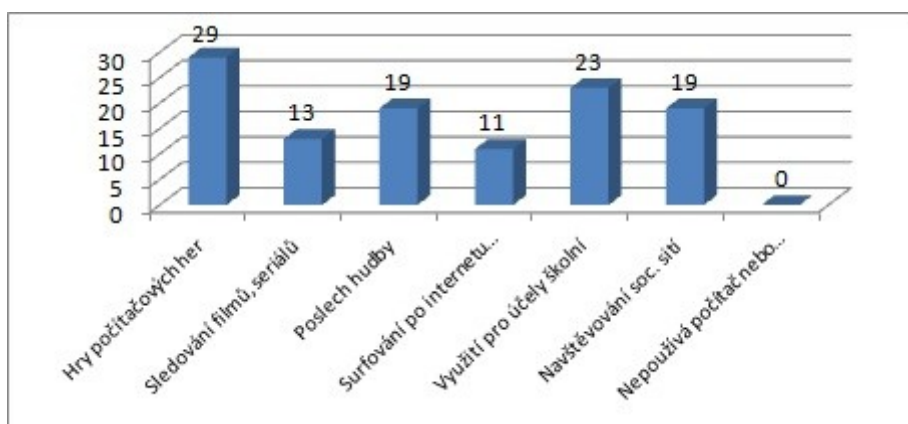
Mladší školní věk:

Střední školní věk:

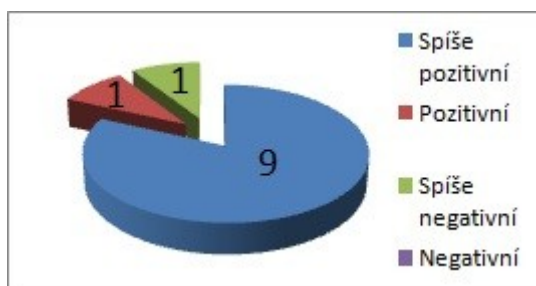

Starší školní věk:

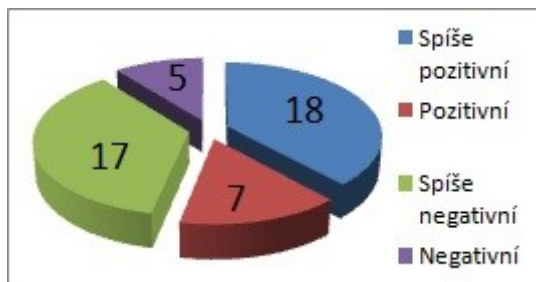

18. Vliv počítače nebo notebooku na dítě je podle Vás:

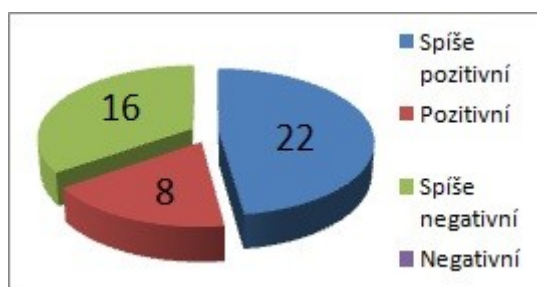
Mladší školní věk:

Střední školní věk:

Starší školní věk:

19. Uveďte dle Vašeho názoru, jaká pozitiva či negativa pro Vaše dítě přináší používání počítače či notebooku:

Stejně tak, jako se rodiče dokázali u většiny pozitiv a negativ, které vyplývaly ze sledování televize, shodnout, tak ani u této otázky to nebylo jinak. Rodiče byli opět velmi vstřícní a dokázali se k této problematice vyjádřit s velkým nadhledem. Nyní zde budou rodiči vypsány nejvíce zmiňovaná pozitiva a negativa přinášející právě používání počítačů či notebooků.

Pozitiva:

Téměř naprostá většina rodičů se domnívá, že počítač je velkou studnicí plnou informací, sloužících jednak k rozšiřování vědomostí, tak i k získání potřebných materiálů sloužících pro účely školní. Dalším nejvíce skloňovaným pozitivem byla, dnes velmi potřebná, práce na počítači. Rodiče se domnívají, že při dlouhodobém trávení času na počítači se děti také velmi **zdokonalují** v samotném používání, ať již například v surfování na Internetu, práci s programy či psaní na klávesnici. Mezi další rodiči zmiňovaná pozitiva patří: **chatování** s kamarády, posilování paměti, analytické myšlení, postřeh, učení cizích jazyků prostřednictvím her a další.

Negativa:

Stejně jako se většina rodičů zmiňovala o využívání počítače jako o nepřehledném množství informací v pozitivním smyslu slova, tak právě stinnou stránku tohoto získávání informací zde označili jako negativum. Jedná se o tzv. nevhodné informace, ke kterým se dítě může např. prostřednictvím Internetu snadno dostat. Rodičům při používání počítače jejími dětmi nejvíce vadí: snadná dostupnost k negativním odkazům či informacím, erotika, brutalita, boj a s tím spojené násilí, vulgarita a další. Dalším nejčastěji skloňovaným

negativem byla závislost. Téměř polovina rodičů se domnívá, že každým dalším stráveným časem při hraní her, surfování po Internetu či navštěvování sociálních sítí, si jejich děti vytvářejí jakousi závislost. Rodiče uvádějí, že díky častému vysedávání u počítače jejich děti ztrácejí zájem o pohyb, koníčky, zábavu s přáteli nebo také čas, který by mohli věnovat školním povinnostem. Rodiče dále uvádějí častou změnu chování v době používání počítače, zmiňují také podrážděnost, pasivitu či úplnou ignoraci rodičů a jejich příkazů. V hojné míře byly uváděny i **zdravotní potíže**, které se mohou projevit na jejich dětech častým vysedáváním u počítače, jako např.: zrakové potíže či bolest zad. V neposlední řadě je potřeba zmínit fakt, že většina rodičů si je vědoma hrozícího nebezpečí plynoucího z navštěvování sociálních sítí. Zmiňují například kyberšikanu, nebezpečí napadení třetí strany, nechtěné zveřejnění či ukradení osobních údajů.

20. Máte doma herní konzoli?

Z výzkumu se ukázalo, že většina rodin, bez ohledu na stáří dětí, herní konzoli nevlastní. Dle otázky z dotazníku (otázka č. 13 – Máte doma počítač či notebook?) lze vyčíst, že většina domácností dává přednost více počítačům než konzolám.

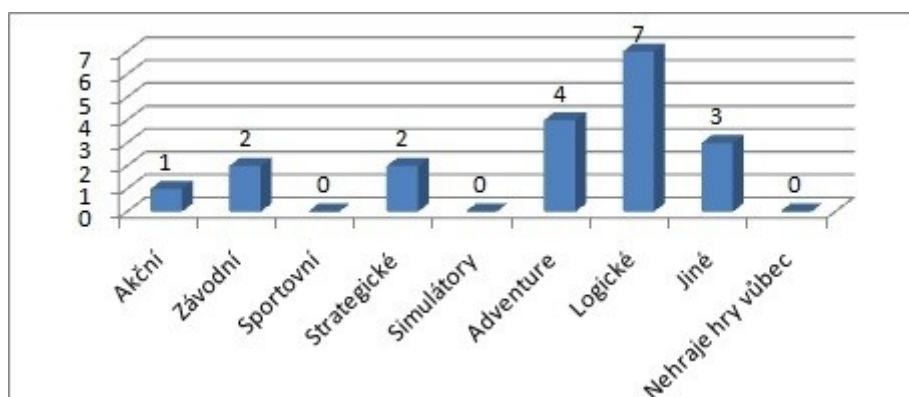
U dětí mladšího školního věku uvedl pouze 1 rodič z 11, že herní konzoli vlastní.

U dětí středního školního věku uvedlo, že herní konzoli vlastní 9 ze 47 respondentů.

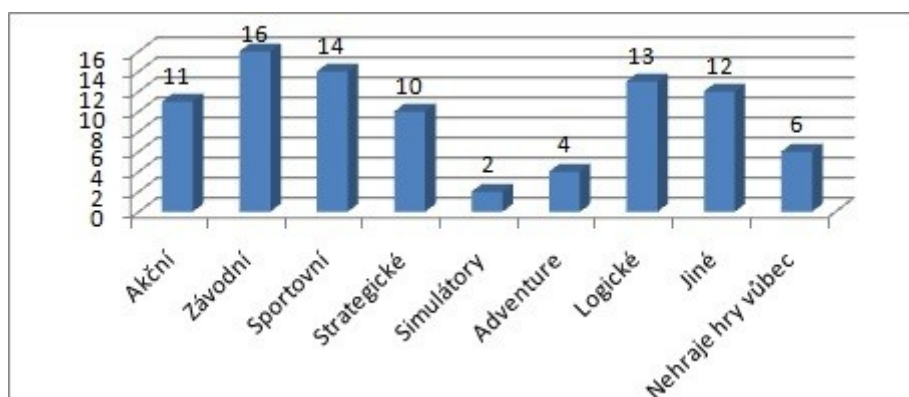
U dětí staršího školního věku uvedlo, že herní konzoli vlastní 9 ze 45 respondentů.

21. Jaké počítačové, Internetové nebo konzolové hry hraje Vaše dítě nejčastěji?

Mladší školní věk:

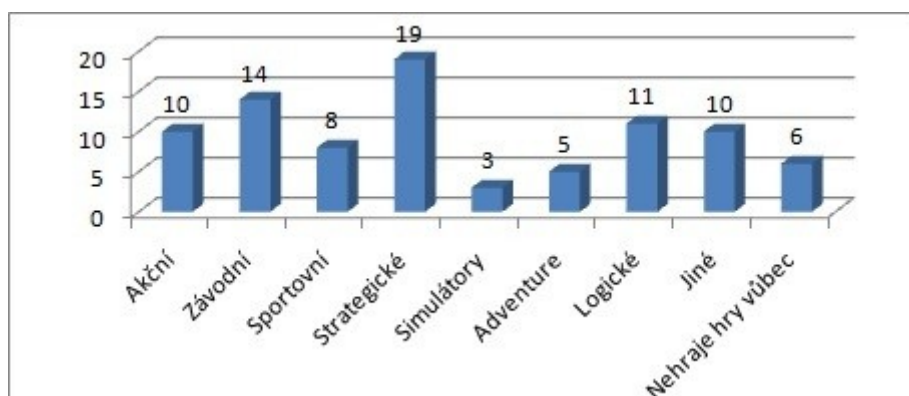

Střední školní věk:

U chlapců byl patrný velký zájem o hry akční (100%), závodní (75%) a sportovní (71%). Dívky naopak nejvíce zajímaly hry logické (62%).

Starší školní věk:

U chlapců byly znovu velmi v oblibě hry akční (90%), závodní (64%) a sportovní (75%). U dívek opět převládaly hry logické (82%), ale tentokrát také strategické (53%).

22. Kolik času věnuje Vaše dítě hraní počítačových, konzolových nebo Internetových her?

Mladší školní věk: Zde pouze jeden rodič uvedl, že jeho dítě hraje hry na počítači nebo konzoli, a to 1-2 hodiny denně. U zbývajících 10 dětí rodiče uvedli různou nepravidelnost hraní her, a to v rozsahu od 1,5 až 10 hodin týdně.

Střední školní věk: 6 dětí středního školního věku hraje počítačové či konzolové hry pravidelně 0-30 minut denně. Dalších 11 dětí hraje hry pravidelně 1-2 hodiny denně. Pouze 1 dítě středního školního věku, a to chlapec, tráví hraním her pravidelně 3-4 hodiny denně. Počítačové nebo konzolové hry nehraje vůbec 1 chlapec a 4 dívky v tomto věku.

U zbývajících dětí rodiče uvedli nepravidelnost hraní her, a to v rozsahu od 1 až 15 hodin týdně.

Starší školní věk: U dětí staršího školního věku jsou výsledky téměř totožné v porovnání s výsledky u dětí středního školního věku. Ovšem zejména u chlapců, zde dochází k větší míře hraní her na počítači nebo konzoli. Taktéž 6 dětí stráví hraním her pravidelně 0-30 hodin denně a 11 dětí stráví hraním pravidelně 1-2 hodiny denně. Z dotazníku vyplynulo, že 5 dětí staršího školního věku, které hrají pravidelně 3-4 hodiny denně, jsou všechno chlapci. Počítačové nebo konzolové hry nehraje vůbec 6 dívek v tomto věku, tudíž každý dotazovaný chlapec staršího školního věku počítačové či konzolové hry hraje. U zbývajících dětí rodiče uvedli nepravidelnost hraní her, a to v rozsahu od 1 až 6 hodin týdně.

23. Pokud máte počítač či notebook, máte i připojení k Internetu?

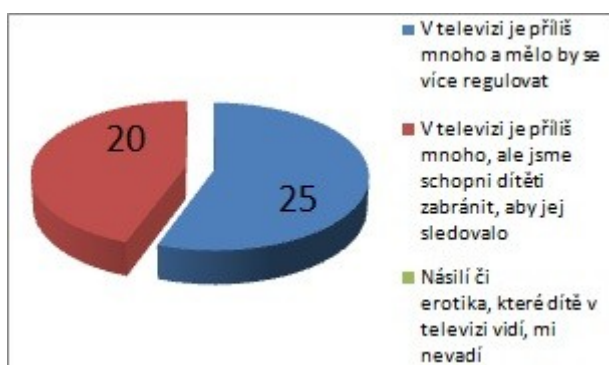
U této otázky nedošlo k žádnému velkému překvapení, naprostá většina respondentů uvedla, že připojení k Internetu mají. Došlo k pouze jedné výjimce, a to u rodiny dívky středního školního věku, kde nemají počítač či notebook v domácnosti, tudíž ani připojení k Internetu.

24. Vyberte jedno z tvrzení, které se nejvíce blíží Vašemu názoru:

Tato otázka měla za úkol zjistit názory rodičů dětí na možné násilí a erotiku, kterou by mohly jejich děti vidět na Internetu.

Všech 11 dotazovaných rodičů dětí mladšího školního věku se ztotožnilo s odpovědí, že ačkoliv je na Internetu násilí či erotiky mnoho, jsou schopni dítěti zabránit, aby jej sledovalo.

Střední školní věk:

Starší školní věk:

Pouze 2 rodiče dětí středního a staršího školního věku nechali tyto otázky nezodpovězené.

25. Víte, co je bezpečnostní zámek na prohlížení webových stránek?

Tato otázka měla za úkol zjistit, zda mají rodiče dětí přehled o tom, že existují i takové programy, kterými by mohli dětem zamezit přístup na nebezpečné stránky, či účelně zakázat návštěvu erotických portálů.

Mladší školní věk: Z dotazníku vyplynulo, že 5 z 11 rodičů ví, co bezpečnostní zámek na prohlížení webových stránek znamená.

Střední školní věk: 29 ze 47 rodičů měla přehled o tom, co bezpečnostní zámek znamená.

Starší školní věk: Z odpovědí vyplynulo, že 33 ze 46 rodičů ví, co je to bezpečnostní zámek na prohlížení webových stránek.

26. Pokud ano, jaký používáte, popřípadě jaký bezpečnostní software?

Tato otázka úzce souvisí s otázkou předchozí. Z odpovědí bylo jasně čitelné, že ve většině případů se buď rodiče při vyplňování otázky spletli, anebo otázku dostatečně nepochopili a tudíž některé odpovědi nebyly zcela korektní. U nekorektních odpovědí převládaly většinou pojmy, jako např.: Mozilla Firefox nebo Internet Explorer, což jsou samozřejmě Internetové prohlížeče, nikoliv bezpečnostní software.

Z odpovědí rodičů dětí mladšího věku jasně vyplynulo, že buď žádný bezpečnostní zámek nepoužívají, anebo se domnívají, že používat nemusí, protože jejich děti tráví svůj čas na počítači pod jejich dohledem, tudíž není nutný.

Rodiče dětí středního školního věku už byly o něco opatrnější, a v odpovědích například zazněl program s názvem FoxFilter, což je tzv. rodičovská kontrola, která pomáhá blokovat pornografické stránky a další nevhodný obsah. Nejčastěji uváděnými antivirovými programy byly: AVG a Avast.

I rodiče staršího školního věku mají zájem chránit své děti před nebezpečím, které se na Internetu může nacházet, vyplývá to z dotazníku, kde byly zmíněny programy, jako např.: TrustPort, Avast, AVG, NOD32 a další.

27. Dá Vaše dítě raději přednost sledování televize, DVD, videa či hraní her na počítači, než tomu, že si bude hrát venku s kamarády (sourozenci)?

V této otázce, až na pár výjimek, bylo jasnou odpovědí NE, což je pozitivní zjištění, že i v této době děti stále dávají přednost hrám venku s kamarády či sourozenci před imaginární zábavou.

U dětí mladšího školního věku pouze 2 z 11 dětí dává přednost počítači, televizi či hrám před svými kamarády.

U dětí středního školního věku je to 12 z 35 dětí, kteří dávají přednost počítači, televizi či hrám před svými kamarády.

U dětí staršího věku jsou výsledky téměř totožné, kdy 12 z 34 dětí dává přednost počítači, televizi či hrám před svými kamarády.

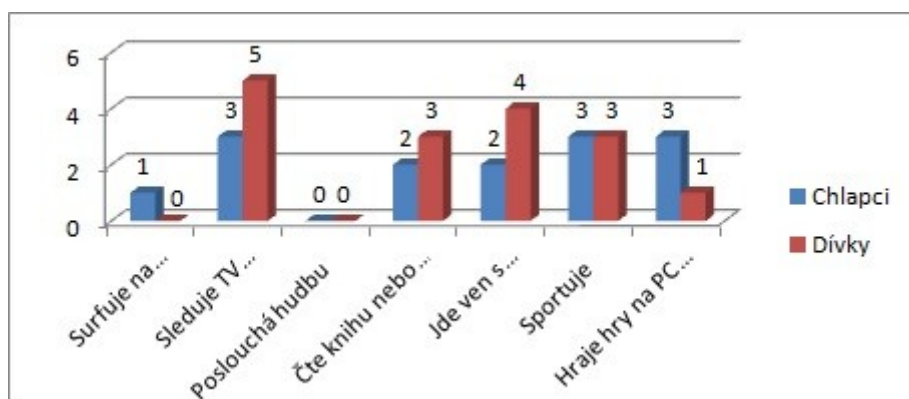
28. Co ve svém volném čase Vaše dítě nejraději dělá?

Tato otázka si kladla za cíl zjistit, jaké dětské aktivity patří z pohledu rodičů obecně k nejoblíbenějším, jak nejraději tráví svůj volný čas a jakým uměleckým aktivitám nebo osobním zálibám se věnují nejraději. Také nám pomohla zjistit rozdílné zájmy u chlapců a děvčat, a o jaké činnosti děti jeví zájem s přibývajícím věkem.

Rodiče zde měli možnost zaškrtnout více odpovědí a tyto odpovědi budou nyní vyneseny v grafech.

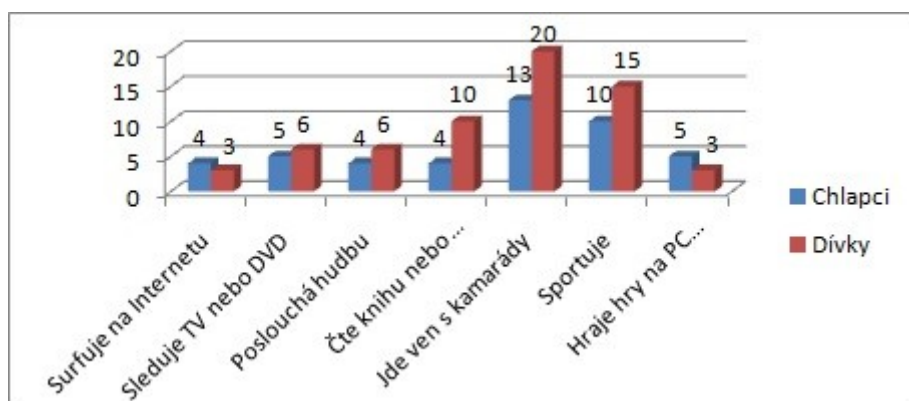

Mladší školní věk:

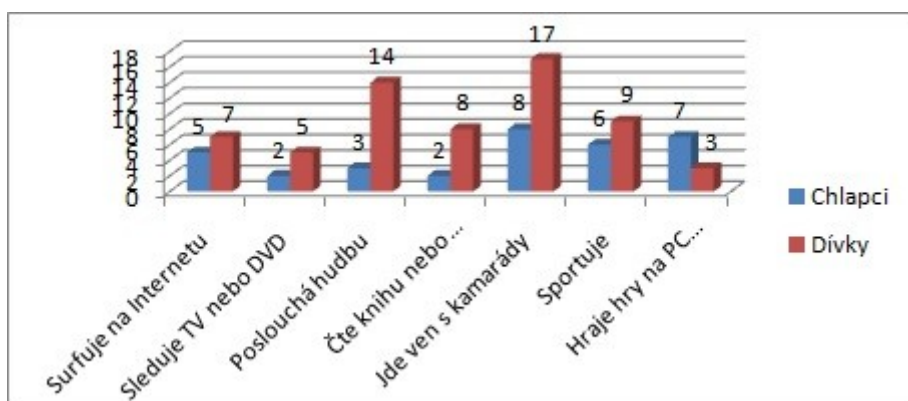
Z výsledků vyplývá, že chlapci v mladším školním věku nejeví o umělecké aktivity žádný zájem. Dívky naopak umělecké aktivity preferují, a to zejména hru na hudební nástroje či kreslení. Chlapci naopak jeví větší zájem osobním zálibám, baví je například stavění stavebnic, fotbal a hry s hračkami. Rodiče uvedli, že děvčaty preferovaný osobní zájem je kreslení.

Střední školní věk:

Ani chlapci středního školního věku nejeví o umělecké aktivity až tak velký zájem. Jedinou uměleckou aktivitou chlapce byla hra na housle. Dívky opět mají umělecké aktivity ve velké oblibě, mezi ty nejoblíbenější patří hra na housle a flétnu, balet, folklor, dramatický kroužek a zpěv. Nejoblíbenějšími chlapeckými osobními zálibami jsou stavění lega a stavebnic, judo a chození do skautu. Dívky opět jeví velký zájem o kreslení, ale také o aerobik, mažoretky a starost o psa.

Starší školní věk:

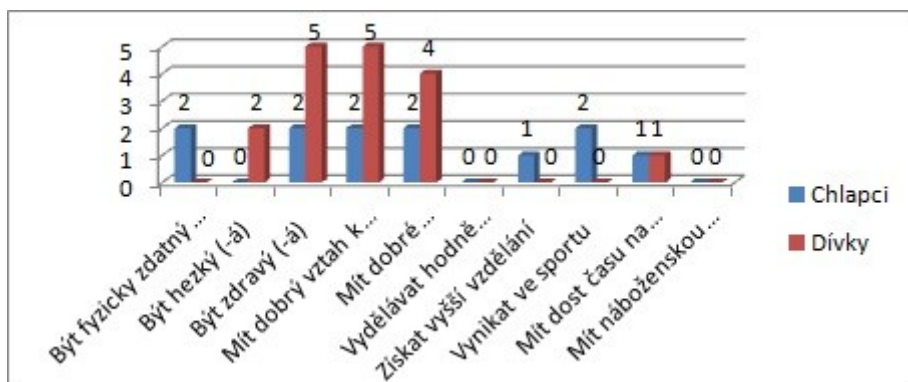

Zájem chlapců staršího školního věku o umělecké činnosti se zvýšil. Ukázalo se, že rádi hrají na kytaru a klávesy. Dívky, stejně jako u dvou předchozích kategorií, rády cvičí aerobik, hrají na klavír a zpívají. Mezi nejoblíbenější osobní zájmy chlapců staršího školního věku patří šachy, plavání, lepení modelů, stavění lega a stavebnic, starání se o psa a jízda na motorce. Oblíbenými osobními zájmy děvčat jsou tanec, starání se o koně a hlídání sourozenců.

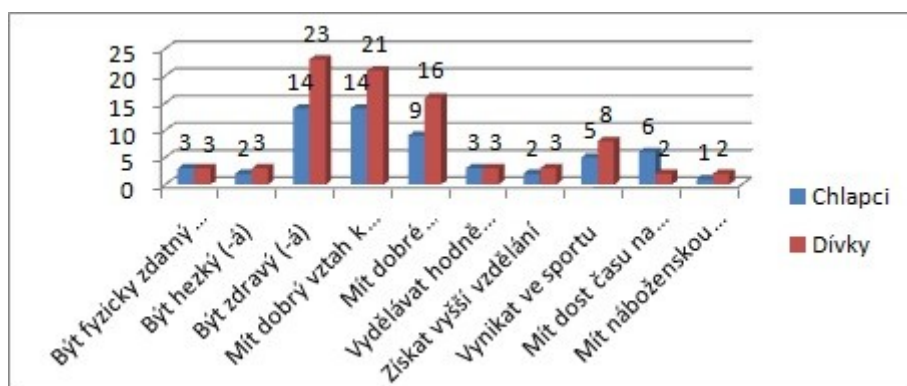
29. Nejdůležitější pro Vaše dítě je?

U této otázky je velmi zajímavá diferenciací mezi děvčaty a chlapci. Bude zajímavé sledovat žebříčky hodnot dětí rozdělené podle věku a také podle pohlaví. V této otázce je podstatné znát priority svého dítěte a dokázat posoudit pouze tři nejdůležitější. Zajímavostí je přelom středního a staršího školního věku, kdy zejména u dívek můžeme sledovat patrné zvýšení nároku na vzhled a dosažení vyššího vzdělání. Pro lepší znázornění budou veškeré odpovědi vyneseny v následujících grafech.

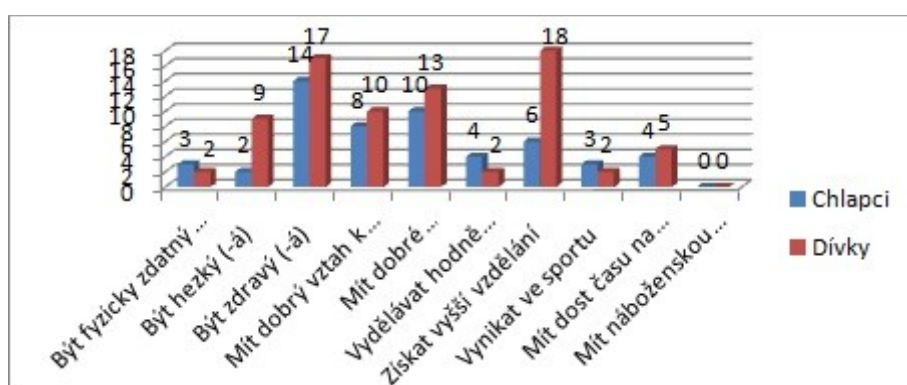
Mladší školní věk:

Střední školní věk:

Starší školní věk:

4.2 Interpretace výsledků

Hypotéza č. 1 - V žebříčku hodnot je pro hochy důležité být zdravý, fyzicky zdatný, mít dobré kamarády a získat vyšší vzdělání. Projevil se též větší zájem o sportovní aktivity a hraní počítačových her. U děvčat bylo v žebříčku hodnot na prvním místě též být zdravá, dále mít dobrý vztah s rodiči, mít dobré kamarády a získat vyšší vzdělání. Děvčata také projevila větší zájem o umělecké aktivity a osobní zájmy. Co se týče hraní počítačových her, chlapci nejenže projevili o tuto činnost větší zájem, ale také se ukázalo, že jsou schopni trávit hraním počítačových her mnohem déle času než děvčata. Hypotézu č. 1 tudíž mohu prohlásit za potvrzenou.

Hypotéza č. 2 – Děti mladšího školního věku opravdu dávají přednost hraní si venku s kamarády či sourozenci před hraním počítačových nebo konzolových her, ovšem nepotvrdilo se, že by děti mladšího školního věku toto upřednostňovaly mnohem více než děti středního či staršího školního věku. Překvapivé se může zdát, že i v této době děti středního i staršího věku dávají stále přednost hrám venku s kamarády či sourozenci před imaginárním

světem počítačových či konzolových her. Tudíž tuto část hypotézy nemohu prohlásit za potvrzenou.

Z výzkumu se ukázalo, že dítě středního školního věku se na televizi dívá v průměru cca. 92 minut denně, což je přibližně hodina a půl. Na počítači tráví svůj čas cca. 86 minut denně, což není ani hodina a půl. Předpokládaný čas strávený dětmi středního věku u televize nebo na počítači nepřesahoval v průměru 2 hodiny denně, a tudíž ani tuto část hypotézy nemohu prohlásit za potvrzenou.

Děti staršího školního věku opravdu nejčastěji využívaly počítač za účelem hraní počítačových her, ale nikoliv už navštěvování sociálních sítí. Ukázalo se, že po hraní počítačových her využívají děti nejčastěji počítač k účelům školním. Tato hypotéza tudíž také nemůže být prohlášena za zcela potvrzenou.

Hypotéza č. 3 – Tato hypotéza může být prohlášena za potvrzenou, protože se nenašla ani jedna rodina, ve které by nebyla minimálně jedna televize a pouze u jedné rodiny došlo k výjimce, a to že nevlastnila ani jeden počítač, tudíž nemohli mít ani připojení k Internetu.

Hypotéza č. 4 – Předpoklad, že téměř většina dětí má televizi či počítač ve svém pokoji se neukázal zcela správný. Pouhých 51% dětí má televizi ve svém pokoji a necelých 51% dětí má počítač ve svém pokoji. Děti, které mají televizi nebo počítač ve svém pokoji je jen velmi málo přes polovinu z celkového počtu dětí, tudíž se nejedná o téměř většinu, jak zněl předpoklad hypotézy. Hypotéza nemůže být prohlášena za potvrzenou.

Hypotéza č. 5 – Výzkum prokázal, že každé dítě mladšího školního věku rádo hraje nějakou počítačovou nebo konzolovou hru. Pouhých 13% dětí středního školního věku a 13% dětí staršího školního věku hry nehraje vůbec. Výsledek tedy ukázal, že 91% všech dětí počítačové hry hraje. Co se týče oblíbenosti her, tak skutečně děti mladšího školního věku dávají přednost hrám zábavným, dobrodružným či logickým a dle předpokladů i děti středního a staršího školního věku dávají přednost hrám akčním, sportovním, závodním a strategickým. Hypotézu můžeme brát za zcela potvrzenou.

Hypotéza č. 6 – I když počet nevhodných filmů (akčních, hororů, válečných) sledovaných dětmi staršího školního věku opravdu vzrostl, tak jen nepatrně. Ani z negativ, které by měly mít podle rodičů na děti negativní vliv nelze jasně usuzovat, že by u dětí

docházelo k výrazně horšímu chování či prospěchu ve škole. Tato hypotéza tudíž nemůže být považována za potvrzenou.

Hypotéza č. 7 – Negativ a pozitiv, které rodiče vypisovali do dotazníků, byla celá spousta. Předpokládal jsem převahu negativ ať už plynoucích ze sledování televize, tak používání počítače a Internetu. Dalo by se říct, že vypsanych negativ a pozitiv bylo přibližně stejné množství. Je pozitivní, že rodiče dětí nevidí na e-médiích pouze negativa, ale i celou řadu pozitiv, což je v této době určitě příjemné zjištění. Ovšem tudíž ani tuto hypotézu nemůžeme považovat za potvrzenou.

4.3 Návrhy a doporučení

Abychom děti dokázali ochránit před negativním působením celé škály e-médií, zabránili tak dopadu na jejich sociální chování a docílili správného fyzického i psychického vývoje, je třeba dodržovat tyto rady a doporučení:

Je potřeba naučit děti, aby si samy dokázaly dobře vybírat z celé škály nabízených pořadů. Rodiče by měli umět zajistit, aby se jejich děti dívaly jen na to, co prospívá jejich duševnímu rozvoji. Je důležité, aby děti uměly rozlišovat imaginární svět prezentovaný ve filmech či počítačových hrách od reality. Vést své děti také ke kritickému myšlení a inteligentnímu diváctví. Je také třeba hovořit se svými dětmi o tom, co viděly nebo prožily, najít si na ně čas a být pro ně oporou.

Místo televize či monitoru mohou rodiče dítěti nabídnout knihu. Děti si četbou rozvíjí slovní zásobu, fantazii, gramatické znalosti, intelekt a další. Vztah ke čtení může také ovlivňovat vzdělání a může pomoci při budoucím studiu dítěte.

Obzvláště v této době musí být rodiče opatrní ke vztahu dětí k počítačovým hrám. Pro děti bývají zpravidla velmi přitažlivé a s postupem času si na nich dítě může vybudovat závislost. Hrozí také, že počítač může dítěti časem zcela nahradit kamarády, lidskou společnost. Počítačové hry, ve kterých se vyskytuje nadměra násilí, krve a brutality jsou nejvíce nebezpečné pro zdravý psychický vývoj dítěte a mohou mít neblahý dopad na jeho sociální chování. Naopak hry, které zábavnou formou naučí logickému myšlení, pracovat s počítačem nebo základy angličtiny, jsou pro dítě velmi prospěšné.

Rozhodně by měli rodiče mít přehled o tom, kdy a jakým způsobem děti svůj čas u e-médií tráví. Znat důkladně své dítě a být si jist, zda dítě dokáže rozpoznat fikci od reality a do jaké míry se mohou nechat ovlivnit právě negativními vlivy, jakožto odvrácené stránky e-médií. Neměli by také brát na lehkou váhu nebezpečí, které Internet skýtá, dokázat dětem vysvětlit pojmy jako kyberšikana, cyberstalking a další, které mohou ochránit jejich děti a zabezpečit tím jejich správný sociální vývoj. V případě podezření či potřeby upozornění na nevhodný obsah na Internetu, především se může jednat o násilí, erotický obsah či nevhodné kontakty, se mohou rodiče obrátit na Internetovou poradnu **Internet Hotline**, kdy sebrané informace mohou pomoci při jednání s majitelem obsahu (domény) na jeho odstranění.

Rodiče by také měli dbát na fyzické ohrožení dítěte:

- Počítač by neměl být v temném místě místnosti, nebo prostorách bez oken. Toto je důležité pro psychiku člověka. Pohled z okna do zeleně uklidní.
- Výběr správného stolu, nejlépe s výškovým nastavením, aby se předešlo problému bolesti zad a ramen.
- Důležitý je také dostatek místa pro nohy. Chodidla by měla být celá na zemi, nebo na šikmé podložce.
- Vhodná vzdálenost obrazovky od očí. Horní řádek by měl být zhruba v jejich úrovni a ve vzdálenost asi 60 cm.

Děti, o to více v této době, potřebují vedle sebe někoho, komu záleží na tom, jaké jsou a jaké budou. Pouze skutečná autorita stojí za předpokladem úspěšného vyřešení trojúhelníku rodiče – dítě – obrazovka (monitor).

5 Závěr

V dnešní době existuje obrovská škála tištěných i digitálních médií, která přináší informace ze všech oblastí života. Záleží na každém jednotlivci (dítěti), zda si vybere to pravé. U mládeže v období hledání správné životní cesty je obzvlášť důležité, aby se vydala správným směrem. Pomoci by jim při tom měla především rodina, ale také škola, případně lidé, zodpovědní za volnočasové aktivity. Pokud se tak ale nestane, tím, že dítě tráví stále více svého času u obrazovky počítače či televizoru, může časem dojít až k poruchám sociálního chování. Děti se pak mohou stávat labilnějšími, méně vyrovnanými a zranitelnějšími. To se v pubertě může projevit agresivním chováním, drsným slovníkem či dokonce šikanou.

Cílem mé bakalářské práce byl pokus o vyvážený a objektivní pohled na sledovanou aktuální problematiku. Bylo nutné ověřit stanovené hypotézy, které měly za úkol vysledovat vliv elektronických médií na sociální chování dětí školního věku. Hypotézy byly ověřovány na základě průzkumu, jehož cílem bylo zaznamenat možná rizika působící na děti z pohledu jejich rodičů, jaká rizika se mohou vyskytnout při jejich kontaktu s Internetem či televizí, jak se tyto vlivy mohou projevovat a jaký mohou mít dopad na jejich pozdější vývoj. Výsledným záměrem mé práce bylo též sestavení přehledu doporučení a rad, jak se mají zejména děti a mládež chránit před negativními vlivy médií a informačních technologií.

Průzkum byl prováděn pomocí tištěných anonymních dotazníků, které byly rozdány dětem do dvou škol. Otázky za ně zodpovídal jeden dospělý člen domácnosti, tudíž je nutné zmínit, že výstupy z dotazníkového šetření od respondentů rodičů mohou být zkresleny jejich vlastními názory.

Děti byly v rámci dotazníkového šetření rozděleny do 3 kategorií: mladší školní věk (zhruba 6-8 let), střední školní věk (přibližně mezi 9. a 12. rokem) a starší školní věk neboli dospívání (který se již kryje s pubescencí).

Návratnost dotazníků byla úspěšná. Ukázalo se, že rodiče přistupovali k vyplňování výzkumných otázek velmi svědomitě, a právě jejich pohledy na tuto problematiku a znalosti svých dětí činí tento výzkum zajímavým. U výsledného ověření předpokládaných hypotéz se ukázala moje skeptičnost vůči moderní generaci dětí, když pouze 3 hypotézy (h1, h3, h5)

mohly být úspěšně prohlášeny za potvrzené. Zbylé 4 hypotézy (h2, h4, h6, h7) byly vyvráceny.

Ze zjištěných skutečností vyplynulo, že nelze podceňovat a bagatelizovat tuto problematiku, ba naopak je třeba ji aktivně řešit. Ukázalo se, že pod tímto mediálním tlakem se ocitají čím dál tím mladší děti, které jsou snadno ovlivnitelné a na nichž mohou e-média zanechat neblahý dopad. S postupem času může těmto dětem hrozit odklon od společnosti, problém s osobní komunikací, snižování úrovně gramotnosti a ztráta schopnosti rozpoznat fikci od reality. U takových dětí se mohou začít projevovat sklony k agresivitě a mohou se stát nebezpečnými pro své okolí. Na druhou stranu se ukázalo, že e-média přináší dětem i celou řadu pozitiv, ať už v podobě postupného získávání informační gramotnosti, snadno dostupných potřebných informací nebo posilování paměti či postřehu při interaktivních činnostech spojených s počítačem.

V samotném závěru bych dodal, že zůstává jen na rodičích, s jakou péčí budou ke svým dětem přistupovat a do jaké míry považují za důležité je chránit před negativními vlivy plynoucí z využívání e-médií, které mohou mít dopad na pozdější psychický vývoj a sociální chování.

Seznam použité literatury

1. BROCKMAN, John. *Příštích padesát let*. 1. vyd. Praha: Dokořán, 2004. 130 s. ISBN 80-7363-001-X.
2. BURTON, Grame a Jan Jiráček. *Úvod do studia médií*. 1. vyd. Brno: Barrister a Principal, 2001. 391 s. ISBN 80-85947-67-6.
3. KELNAROVÁ, Jarmila a Eva Matějková. *Psychologie: pro studenty zdravotnických oborů*. Praha: Grada Publishing a.s., 2010. 184 s. ISBN 978-80-247-3270-1.
4. PROCHÁZKA, Petr. *První kroky s internetem*. 3. vyd. Praha: Grada Publishing a.s., 2010. 108 s. ISBN 978-80-247-3255-8.
5. SAK, Petr. *Člověk a vzdělání v informační společnosti*. 1. vyd. Praha: Portál, 2007. 296 s. ISBN 978-80-7367-230-0.
6. SEDLÁČKOVÁ, Daniela. *Rozvoj zdravého sebevědomí žáka*. Praha: Grada Publishing a.s., 2009. 123 s. ISBN 978-80-247-2685-4.
7. SZOTKOWSKI, René. Negative effects of electronic media (especially TV) on children and youth. *Journal of Technology and Information Education*. 2009, volume 1, Issue 2, p. 85. ISSN 1803-537X.
8. HOLTHAUS, Stephan. *Děti nového tisíciletí* [online]. *Zod.Reformace* [5. 4. 2012]. 2001. Dostupné z:
<http://zod.reformace.cz/deti-noveho-tisicileti-cislo-70>
9. MACICH, Jiří. *Děti pod kontrolou* [online]. *PPK.Chip* [20. 3. 2012]. 2010. Dostupné z:
http://ppk.chip.cz/cs/archiv-vydani/r2010/c12-2010/ppk-12-2010-pdf/_files/ppk-12-2010-deti-u-pc-38-39.pdf
10. MALETÍNSKÝ, Václav. *Televize a její historie* [online]. *VTM.Živě* [25. 11. 2011]. 2011. Dostupné z:
<http://vtm.zive.cz/aktuality/televize-a-jeji-historie>
11. ŠPULÁK, Ondřej. *Chraňte své děti před nástrahami internetu!* [online]. *Slunečnice* [27. 3. 2012]. 2008. Dostupné z:
<http://www.slunecnice.cz/tipy/chrante-sve-deti-pred-nastrahami-internetu/>

12. VYHNÁLEK, Jan. *Vliv násilí v médiích na vývoj dětí* [online]. Rodina [2. 4. 2012]. 2005. Dostupné z:

<<http://www.rodina.cz/clanek4514.htm>>

13. VYŠÍNOVÁ, Renata. *Dlouhé sezení u počítačových her dělá z dětí hrbáče* [online]. Ordinace [13. 3. 2012]. 2011. Dostupné z:

<<http://www.ordinace.cz/clanek/pociacove-hry-psychiku-dite-nenarusi/>>

Seznam zkratek

ZŠ – Základní škola

MŠ – Mateřská škola

PC – Personal computer

HDTV – High-definition television

HD – High-definitin

3D – Trojrozměrný

BBC – British Broadcasting Corporation

USA – United States of America

NTSC – National Television System(s) Committee

SECAM – Séquentiel couleur à mémoire

PAL – Phase alternating line

UK – Univerzita Karlova

CRT – Cathode ray tube

VHS – Video Home System

DVB-S – Digital Video Broadcasting – Satellite

DVB-C – Digital Video Broadcasting – Cable

DVB-T – Digital Video Broadcasting – Terrestrial

DVB-H – Digital Video Broadcasting – Handhelds

LCD – Liquid Crystal Display

TV – Television

DV – Digital Video

CD – Compact Disc

DVD – Digital Versatile Disc

DLP – Digital Light Processing

OLED – Organic light-emitting diode

USB – Universal Serial Bus

Wi-Fi – Wireless fidelity

IP – Internet Protocol

TCP/IP – Transmission Control Protocol/Internet Protocol

P2P – Peer-to-peer

IM – Instant messaging

WWW – World Wide Web

FTP – File Transfer Protocol

URL – Uniform Resource Locator

AVG – Anti-Virus Guard

NOD32 – Název antivirového programu od společnosti ESET

Prohlašuji, že

- jsem byl seznámen s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

Ve Veselí nad Moravou dne 9.5.2012

Michal Blasko
jméno a příjmení studenta

Seznam příloh

- a) Dotazník pro rodiče dětí

Průzkum pro odhalení vlivů elektronických médií na chování dětí školního věku – dotazník pro rodiče dětí

Jedná se o anonymní průzkum, který bude sloužit pro odhalení vlivů e-médií na chování dětí školního věku a bude použit v mé bakalářské práci.

1. POHLAVÍ DÍTĚTE:

- ☐ CHLAPEC
- ☐ DÍVKA

2. VĚK DÍTĚTE:

- ☐ 6-8
- ☐ 9-12
- ☐ 12 A STARŠÍ

3. MÁTE DOMA TELEVIZI? (V PŘÍPADĚ ŽE ANO, VYPIŠTE KOLIK)

- ☐ ANO .....
- ☐ NE

4. MÁ VAŠE DÍTĚ TELEVIZI VE SVÉM POKOJI?

- ☐ ANO
- ☐ NE

5. JAK ČASTO SE VAŠE DÍTĚ DÍVÁ NA TELEVIZI?

- ☐ PRAVIDELNĚ KAŽDÝ DEN
  - ☐ 0-30 MINUT DENNĚ
  - ☐ 1-2 HODINY DENNĚ
  - ☐ 3-4 HODINY DENNĚ
  - ☐ VÍCE HODIN DENNĚ
- ☐ NEPRAVIDELNĚ
  - ☐ UVEĎTE, KOLIK HODIN TÝDNĚ PŘIBLIŽNĚ STRÁVÍ VAŠE DÍTĚ U TELEVIZE? .....
- ☐ TELEVIZI NESLEDUJE VŮBEC

6. VAŠE DÍTĚ PODLE VÁS SLEDUJE TELEVIZI:

- ☐ VÍCE NEŽ BY MĚLO
- ☐ PŘIMĚŘENĚ SVÉMU VĚKU

7. VYUŽÍVÁTE I JINÉ PROSTŘEDKY PRO POUŠTĚNÍ POŘADŮ VAŠIM DĚTEM MIMO TELEVIZI?

- ☐ ANO - VYBERTE KTERÉ (LZE OZNAČIT VÍCE MOŽNOSTÍ):
  - ☐ DVD: JAK ČASTO (PODTRHNĚTE): PRAVIDELNĚ KAŽDÝ DEN – NEPRAVIDELNĚ
  - ☐ VIDEO: JAK ČASTO (PODTRHNĚTE): PRAVIDELNĚ KAŽDÝ DEN – NEPRAVIDELNĚ
  - ☐ INTERNET: JAK ČASTO (PODTRHNĚTE): PRAVIDELNĚ KAŽDÝ DEN – NEPRAVIDELNĚ
- ☐ NE

8. JAKÝ DRUH POŘADŮ VAŠE DÍTĚ NEJRADEJI SLEDUJE?

- ☐ AKČNÍ (BOJOVÉ, STŘÍLEČKY)
- ☐ KOMEDIE (VESELÉ, VTIPNÉ)
- ☐ HORORY (STRAŠIDELNÉ)
- ☐ DOBRODRUŽNÉ
- ☐ POHÁDKY
- ☐ SCI-FI (FANTASY, VYMYŠLENÉ)
- ☐ SERIÁLY
- ☐ HUDEBNÍ HITPARÁDY
- ☐ SPORTOVNÍ PŘENOSY
- ☐ JINÉ
- ☐ NESLEDUJE TELEVIZI VŮBEC

9. VLIV TELEVIZE NA DÍTĚ JE PODLE VÁS:

- ☐ SPÍŠE POZITIVNÍ
- ☐ POZITIVNÍ
- ☐ SPÍŠE NEGATIVNÍ
- ☐ NEGATIVNÍ

10. UVEĎTE DLE VAŠEHO NÁZORU, JAKÁ POZITIVA ČI NEGATIVA PRO VAŠE DÍTĚ PŘINÁŠÍ SLEDOVÁNÍ TELEVIZE:

- POZITIVA: .....
- NEGATIVA: .....

11. VYBERTE JEDNO Z TVRZENÍ, KTERÉ SE NEJVÍCE BLÍŽÍ VAŠEMU NÁZORU:

NEGATIVNÍCH VLIVŮ (NAPŘ. NÁSILÍ, EROTIKA):

- ☐ V TELEVIZI JE PŘÍLIŠ MNOHO A MĚLO BY SE VÍCE REGULOVAT
- ☐ V TELEVIZI JE PŘÍLIŠ MNOHO, ALE JSME SCHOPNI DÍTĚTI ZABRÁNIT, ABY JEJ SLEDOVALO
- ☐ NÁSILÍ ČI EROTIKA, KTERÉ DÍTĚ V TELEVIZI VIDÍ, MI NEVADÍ

12. MÁTE PŘESNÝ PŘEHLED O TOM, NA CO A KDY SE DÍTĚ NA TELEVIZI DÍVÁ?

- NA CO SE VAŠE DÍTĚ DÍVÁ:
  - ☐ SPÍŠE ANO
  - ☐ ANO
  - ☐ SPÍŠE NE
  - ☐ NE

• KDY SE VAŠE DÍTĚ DÍVÁ:

- ☐ SPÍŠE ANO
- ☐ ANO
- ☐ SPÍŠE NE
- ☐ NE

13. MÁTE DOMA POČÍTAČ NEBO NOTEBOOK? (V PŘÍPADĚ ŽE ANO, VYPIŠTE KOLIK)

- ☐ ANO .....
- ☐ NE

14. MÁ VAŠE DÍTĚ POČÍTAČ NEBO NOTEBOOK VE SVÉM POKOJI?

- ☐ ANO
- ☐ NE

15. JAK ČASTO VAŠE DÍTĚ POUŽÍVÁ POČÍTAČ NEBO NOTEBOOK?

- ☐ PRAVIDELNĚ KAŽDÝ DEN
  - ☐ 0-30 MINUT DENNĚ
  - ☐ 1-2 HODINY DENNĚ
  - ☐ 3-4 HODINY DENNĚ
- ☐ NEPRÁVIDELNĚ
  - ☐ UVEĎTE, KOLIK HODIN TÝDNĚ PŘÍBLIŽNĚ STRÁVÍ VAŠE DÍTĚ U POČÍTAČE NEBO NOTEBOOKU?
.....
- ☐ POČÍTAČ NEBO NOTEBOOK NEPOUŽÍVÁ VŮBEC

16. VAŠE DÍTĚ PODLE VÁS POUŽÍVÁ POČÍTAČ NEBO NOTEBOOK:

- ☐ VÍCE NEŽ BY MĚLO
- ☐ PŘÍMĚŘENĚ SVÉMU VĚKU

17. JAK VAŠE DÍTĚ NEJČASTĚJI TRÁVÍ SVŮJ ČAS NA POČÍTAČI NEBO NOTEBOOKU?

- ☐ HRY POČÍTAČOVÝCH HER
- ☐ SLEDOVÁNÍ FILMŮ, SERIÁLŮ
- ☐ POSLECH HUDBY
- ☐ SURFOVÁNÍ PO INTERNETU JAKO VYPLNĚNÍ VOLNÉHO ČASU
- ☐ VYUŽITÍ PRO ÚČELY ŠKOLNÍ (DOMÁCÍ ÚKOLY, PROJEKTY)
- ☐ NAVŠTĚVOVÁNÍ SOCIÁLNÍCH SÍTÍ
- ☐ NEPOUŽÍVÁ POČÍTAČ NEBO NOTEBOOK

18. VLIV POČÍTAČE NEBO NOTEBOOKU NA DÍTĚ JE PODLE VÁS:

- ☐ SPÍŠE POZITIVNÍ
- ☐ POZITIVNÍ
- ☐ SPÍŠE NEGATIVNÍ
- ☐ NEGATIVNÍ

19. UVEĎTE DLE VAŠEHO NÁZORU, JAKÁ POZITIVA ČI NEGATIVA PRO VAŠE DÍTĚ PŘINÁŠÍ POUŽÍVÁNÍ POČÍTAČE NEBO NOTEBOOKU:

- POZITIVA: .....
- NEGATIVA: .....

20. MÁTE DOMA HERNÍ KONZOLI? (PLAYSTATION, XBOX, NINTENDO,...)

- ☐ ANO
- ☐ NE

21. JAKÉ POČÍTAČOVÉ, INTERNETOVÉ NEBO KONZOLOVÉ HRY HRAJE VAŠE DÍTĚ NEJČASTĚJI?

- ☐ AKČNÍ (BOJOVÉ, STŘÍLEČKY A JINÉ)
- ☐ ZÁVODNÍ (FORMULE, AUTA, MOTORKY A JINÉ)
- ☐ SPORTOVNÍ (FOTBAL, HOKEJ, TENIS A JINÉ)
- ☐ STRATEGICKÉ (THE SIMS, AGE OF EMPIRES, HEROES, WOW, WARCRAFT, STARCRAFT,...)
- ☐ SIMULÁTORY (LETADLA, VLAKY A JINÉ)
- ☐ ADVENTURE (DOBRODRUŽNÉ)
- ☐ LOGICKÉ
- ☐ JINÉ
- ☐ NEHRAJE HRY VŮBEC

22. KOLIK ČASU VĚNUJE VAŠE DÍTĚ HRANÍ POČÍTAČOVÝCH, KONZOLOVÝCH NEBO INTERNETOVÝCH HER?

- ☐ PRAVIDELNĚ KAŽDÝ DEN
  - ☐ 0-30 MINUT DENNĚ
  - ☐ 1-2 HODINY DENNĚ
  - ☐ 3-4 HODINY DENNĚ
- ☐ NEPRAVIDELNĚ
  - ☐ UVEĎTE, KOLIK HODIN TÝDNĚ PŘIBLIŽNĚ VĚNUJE VAŠE DÍTĚ HRANÍ POČÍTAČOVÝCH, KONZOLOVÝCH NEBO INTERNETOVÝCH HER? .....
- ☐ POČÍTAČOVÉ NEBO KONZOLOVÉ HRY NEHRAJE VŮBEC

23. POKUD MÁTE POČÍTAČ NEBO NOTEBOOK, MÁTE I PŘIPOJENÍ K INTERNETU?

- ☐ ANO
- ☐ NE
- ☐ NEMÁME POČÍTAČ NEBO NOTEBOOK

24. VYBERTE JEDNO Z TVRZENÍ, KTERÉ SE NEJVÍCE BLÍŽÍ VAŠEMU NÁZORU:

NEGATIVNÍCH VLIVŮ (NAPŘ. NÁSILÍ, EROTIKA):

- ☐ NA INTERNETU JE PŘÍLIŠ MNOHO A MĚLO BY SE VÍCE REGULOVAT
- ☐ NA INTERNETU JE PŘÍLIŠ MNOHO, ALE JSME SCHOPNI DÍTĚTI ZABRÁNIT, ABY JEJ SLEDOVALO
- ☐ NÁSILÍ ČI EROTIKA, KTERÉ DÍTĚ NA INTERNETU VIDÍ, MI NEVADÍ

25. VÍTE, CO JE BEZPEČNOSTNÍ ZÁMEK NA PROHLÍŽENÍ WEBOVÝCH STRÁNEK?

- ☐ ANO
- ☐ NE

26. POKUD ANO, JAKÝ POUŽÍVÁTE, POPŘÍPADĚ JAKÝ BEZPEČNOSTNÍ SOFTWARE?

.....

27. DÁ VAŠE DÍTĚ RADĚJI PŘEDNOST SLEDOVÁNÍ TELEVIZE, DVD, VIDEO ČI HRANÍ HER NA POČÍTAČI, NEŽ TOMU, ŽE SI BUDE HRÁT VENKU S KAMARÁDY (SOUROZENCI)?

- ☐ ANO
- ☐ NE

28. CO VE SVÉM VOLNÉM ČASE VAŠE DÍTĚ NEJRADĚJI DĚLÁ?

- ☐ SURFUJE NA INTERNETU
- ☐ SLEDUJE TV NEBO DVD
- ☐ POSLOUCHÁ HUDBU
- ☐ ČTE KNIHU NEBO ČASOPIS
- ☐ JDE VEN S KAMARÁDY
- ☐ SPORTUJE
- ☐ HRAJE VIDEOHRY NEBO POČÍTAČOVÉ HRY
- ☐ VĚNUJE SE UMĚLECKÝM AKTIVITÁM (JAKÝM) .....
- ☐ VĚNUJE SE OSOBNÍM ZÁLIBÁM (JAKÝM) .....

29. NEJDŮLEŽITĚJŠÍ PRO VAŠE DÍTĚ JE? (ZATRHNĚTE NEJVÝŠE 3 MOŽNOSTI):

- ☐ Být fyzicky zdatný (-á)
- ☐ Být hezký (-á)
- ☐ Být zdravý (-á)
- ☐ Mít dobrý vztah k rodičům
- ☐ Mít dobré kamarády
- ☐ Vydělávat hodně peněz
- ☐ Získat vyšší vzdělání
- ☐ Vynikat ve sportu
- ☐ Mít dost času na zábavu
- ☐ Mít náboženskou víru

Děkuji za Váš čas a ochotu při vyplnění tohoto dotazníku.

S pozdravem a přáním hezkého dne Michal Blaško.